

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Onze Nationale Scheepvaart. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I Uit de Europeesche Pers, II Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der afdelingen. — Mededeelingen. — Vereeniging „Oost en West”. — Van onze adverteerders. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Financiële berichten. — Mutatiestaat van 23 tot 30 April 1930.

Onze Nationale Scheepvaart

op Nederlandsch Oost- en West-Indië,
door

Mr. Drs. P. A. F. Blom, c.n.
(Vervolg).

4. De snelheid der schepen.

Aanvankelijk had men den tijd, als men naar of van Indië kwam, de schepen liepen langzaam; tien mijl, maar ook soms acht, dat hing er van af, dan weer iets meer, met stroom mee. Er was niettegenstaande het betrekkelijk gering aantal aanloophavens toch geen schot in de reis. Van Marseille of Genua uit, liep men door het Suez-kanaal om dan eens in Aden of Perim te stoppen, doch dan ging het linea recta naar Padang en vervolgens naar Batavia. De eerste wijziging kwam, toen Generaal van Heutsz wist te bewerken, dat de Nederland Sabang, de haven voor het achterland van Noord-Sumatra ging aandoen, dat toen Singapore er bij genomen werd, was te begrijpen; langzamerhand werd het duidelijk, dat de Lloyd ook Padang zou loslaten en toen dit verwezenlijkt werd, kwam, ook naar voren om Ceylon (Colombo) aan te loopen en nadat Medan zich van een behoorlijken vaargeul en accommodatie te Belawan had voorzien, werd het een vaststaand feit, dat de beide Maatschappijen voortaan ook dezen Deli-haven zal aandoen.

Dat dit allemaal gebeuren kon, zat hem in de opgevoerde snelheid; de Lloyd had in zijn Sindorotype al een vlugger varende schip, terwijl de Nederland in de Willemsbooten ook aardige recorden wisten te maken, toen was een drie en twintig dagen al mooi, maar de schepen groeiden, de paardenkrachten bij schepen als de Tambora (4500), gingen de hoogte in, de Insulinde en Patria (6500), de Slammat had al weer meer, toen kwamen de schepen boven de tienduizend ton, die belangrijk meer lieten zien en de paardenkrachten ook boven de tienduizend uitbrachten, dit was bij de Nederland natuurlijk hetzelfde. Onnoodig te zeggen, dat snelheden van 12 mijl niet meer bekeken werden, het werd eerst veertien, toen vijftien, nu reeds, zeventien, ja zelfs tot achttien mijl bij de nieuwste kasteelen van de Nederland en de Lloyd, die in de vaart gebacht worden.

Nu kan een P. en O'er op komen dagen, maar de tijden, dat deze Engelsche mailschepen hard voorbijliepen, is uit, het is nu juist anders om. Wordt onze maildienst niet hemelhoog geprezen door de Engelsche pers, die nog onlangs meedeelde, dat onze mailers de post van Singapore in twintig dagen op de tafel te Londen brachten.

5. De wijze van voortbeweging.

Ook de voortbeweging van de schepen is anders

geworden, waren het aanvankelijk louter stoomschepen, de Lloyd was de eerste, die het jaren geleden aandurfde een motorschip, de Kedoe, een vrachtboot van een goede 6500 ton in de vaart te brengen, maar toen was men nog huiverig voor de scheepsmotor in groote casco's te zetten. Wel was de Lloyd tot turbine-schepen overgegaan, (Patria, Slammat), maar de Indrapoera van de Lloyd en de P. C. Hooft van de Nederland werden ten slotte de eerste motor-passagiersschepen en nu men over dit punt heen is, zullen de motor-schepen wel een blijvende plaats gaan innemen om de stoom- en turbine-schepen geheel te verdringen.

Immer zoowel de Dempo en de Beloeran van de Rotterdamsche, als de Johan van Oldenbarnevelt en de Marnix van St. Aldegonde van de Amsterdamsche Maatschappij, zijn motor-schepen van 14000 paardenkrachten.

Ook de vrachtboot vertoont dezelfde bewegingen, zoodat alles wat nu in aanbouw is, zoowel bij Nederland als Lloyd motorschip is. De Kota-lijn van de Lloyd, die den zgn. snelvrachtdienst onderhoudt, vindt in de Poelau-lijn haar evenknie, flinke groote, een vijftien mijl loopende motor-kasten, die passagiers van het soort, dat ik reeds eerder schetste, vervoeren.

Bij de Paketvaart zijn de snelheden ook de hoogte ingegaan, de groote lijnen der K. P. M. met Singapore bijv. kennen alle zgn. sneldiensten, die indertijd met de Rumphius en de Melcior Treub ingezet zijn. Dat het motorschip nog niet hier algemeen ingang vindt, ligt hem in het feit, dat de groote motoren telkens na een reis geheel nagezien moeten worden, hetgeen eenige weken gedwongen rust teekent; men zou dus reserve-schepen voor de verschillende lijnen moeten hebben en dit kan men toch kwajijk verwachten. Dat is geen bezwaar bijv. voor de mailschepen van de Nederland en van de Rotterdamsche Lloyd, waar deze maatschappijen hunne mailers enkele weken te Amsterdam en te Rotterdam binnen houden, alvorens weer een vaart te doen ondernemen.

6. De Inrichtingen aan den wal.

Allereerst de lijnen op onze Oost; aanvankelijk was van etablissementen in den Indischen Archipel geen sprake; natuurlijk wel in Rotterdam en in Amsterdam, doch die waren in den aanvang bescheiden van aard. De Lloyd zat eerst naast de Holland—Amerika-lijn, later verhuisde ze naar de Noordzijde van de Maas, waar een prachtig etablissement gereed was gemaakt; de Nederland aanvankelijk aan de Zuidzijde van het V, verhuisde in den loop der jaren naar de Noordzijde en wat daar nu in Rotterdam en Amsterdam staat, mag er wezen. Langzamerhand ontstond er in Indië een trek naar eigen gelegenheden, de eerste kans bestond, toen er een tweede haven te Tandjong Priok werd gegraven, zoodat men nu op eigen terrein kon beginnen, hetzelfde, toen te Soerabaja en te Makasser de groote haven geopend zou worden, zoowel daar als hier zijn de inrichtingen aan den wal in gebruik. In Belawan hebben we nu de N.V. Nederlandsch-Indische Scheepvaart-etablissementen voor zoover de Rotterdamsche Lloyd betreft, terwijl voor de Nederland de bouw van het loodsencomplex en het kantoor aldaar gereed kwamen; te Sabang huurt men terrein. Dat de etablissementen van de Paketvaart in Indië zelf een groote uitgebreidheid hebben, behoeft geen betoog, als men bedenkt, dat in alle groote havenplaatsen, die tevens belangrijke knooppunten van lijnen zijn, eigen vestigingen moeten aanwezig zijn, vandaar dat men ook kan zien uit de balans over 1928, hoe groot de waarde daarin gestoken was en hoe snel men daarop afschrijft.

Ook de Java—China—Japan-lijn heeft groote inrichtingen aan den wal, in Priok is het op het oogblik nog behelpen, doch als de derde haven klaar is dan verhuist deze maatschappij naar dit bassin om hare etablissementen aan de tweede haven van de Lloyd en Nederland over te doen, ook te



M. J. VAN DER VELDE
DUINSTRAAT 6-8
SCHEVENINGEN
TELEFOON 50016

RIJ-ONDERRICHT

- HANDEL IN -
LUXE PAARDEN

PENSIONSTALLING

5367

W. J. M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG



GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN - DEKENS

Onze „PHOENIX” Matrassen (Gedep.) overtreffen elk ander soort in aangename ligging en soliditeit. Honderden tevredenheidsbetuigingen ter inzage.

5094

Soerabaja zijn groote loodsen aanwezig. Een overzicht moge hier de noodige vingerwijzingen geven.

Maatschappij	Etablissement in Nederlandsch-Indië
Nederland . . .	ongeveer 4.000.000 gld. na afschrijving van ruim 5 miljoen gld.
Rotterdamsche Lloyd	
Paketvaart	ongeveer 2.200.000 gld. na afschrijving van 16 miljoen gld.
Java-China-Japan-lijn . . .	ongeveer 2.500.000 gld. na afschrijving van 6 miljoen gld.

Met dit uit den aard beknopt overzicht van de vaart op en in Nederlandsch—Oost-Indië wil ik besluiten.

(Slot volgt.)

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat der Ned. Geïllustreerde bladen, is:
EIGEN HAARD

EIGEN HAARD
dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en abonneert U op den huisvriend van jong en oud
EIGEN HAARD

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA
 TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
 SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
 GRONINGEN 5152

Bevelen zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES

O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740

GRONINGEN

SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
 COMPLETE INSTALLATIES 5153
 TAPIJTEN - GORDIJNEN - LINOLEUM

Linnenmagazijn „'T SPINNEWIEL”



L. VAN POPPEL — GRONINGEN
 Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
 TAFEL- EN BEDLINNEN
 TRICOTGOEDEREN
 HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
 Beslist krimprijke wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen 5148

Goede manieren openen vele deuren. (De Zakenwereld).

LEIDEN

Fa. P. S. ANES, Brandstoffenhandel

Contractante der Staatsmijnen in Limburg
 Verkoop van uitsluitend EERSTE KWALITEITEN Brandstoffen 5174
 OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN. TEL. 587

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN

IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK

„DE ZEEUW”

5175 HET MEEST GEVRAAGD

KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

FIRMA M. KOERT - LEIDEN

J. RAVESTEIN
 PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
 Architectuur 5177
 Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

N.V. „MEUBELKUNST”

MODERNE WONINGINRICHTINGEN
 „Indanthren” Meubel- en Gordijnstoffen

Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabriek. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.

Toonkamers: 5173
 WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkrichting
W. H. KLOES & ZONEN
 Scheepmakersdijk No. 32
 Telefoon 13592 — Haarlem
 Speciale Afdeling FIJNGOED 5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN

GROOTE SORTEERING
 HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN- EN NOORSCH WOL 5218
 AJOUREN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING

FIRMA ALI ZIJLSTRA

WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
 ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HöCK

TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
 beveelt zich beleeft aan voor alle voorkomende werkzaamheden het vak betreffende. 5202
 Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39. Tel. 10710
 Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
 HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH. NEDERKOORN & Zn.

Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
 Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
 HAARLEM

De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd, blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van comfort. 5201

VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

Fa. JOH. DAMMERS

KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
 Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
 Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
 GARAGE — STALLING — VERHUUR

H. J. FEIJE

HAARLEM - TELEF. 11292

Speciaal ingericht voor Verhuizingen en Bergplaats voor inboedels - Stalhouderij
 Begrafenisonderneming - Goederenvervoer

Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst 5164

ABR. MEIJER

GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
 OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
 JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
 „ Wilh. Benger Söhne
 DAMES ONDERGOEDEREN „ Ribana
 „ Miranda
 KOUSEN EN SOKKEN 5162

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS

Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
 Oppericht 1857 5155

Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren en wij garanderen U dan, dat U in alle opzichten tevreden zult zijn

WONINGBUREAU HENK FIBBE

Haarlem, Nassastraat 14. Tel. 13781
 Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen. 5197

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM

SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
 Hoofdagentschap der Heineken's Brouwerij
 Importeurs voor Haarlem en Omstreken van BASS STOUT & PALE ALE. 5199
 Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!

de specialiteit in gas- en kolenverwarming.

Küppersbusch Gasfornuizen.

Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622. 5198

CHRISTELYK LYCEUM



OMVAT:
 GYMNASIUM
 H.B.S. — A
 H.B.S. — B

INLICHTINGEN VERSTREKT DE RECTOR 5170

J. J. WEBER & ZON

OPGERICHT 1838 - HAARLEM

GROOTE HOUTSTRAAT 165, nabij Houtpoort
 Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648

OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN 5171

Voor Breukbanden, Buikbanden, Elastieken Kousen alles naar maat, Verband- en Verplegingsartikelen is het adres te Haarlem:

HET GEZONDHEIDSHUIS”
 ZIJLSTRAAT 69 HAARLEM
 TELEFOON 12240 — 5220

ARNHEM EN OMSTREKEN

N.V. Linnenmagazijn „'t Spinnewiel”

G. H. MEIJER

ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
 NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
 Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
 Baby-uitzetten. 5138

INDISCHE UITRUSTINGEN



Van Week tot Week.

Blijkens bij het Dept. v. Def. ontvangen bericht, is H. Ms. torpedobootjager Witte de With onder bevel van Luit. t. z. 1e kl. Vreede den 18den j.l. te Willemstad op Curaçao aangekomen en vertrok den 19den. H. Ms. pantserschip Hertog Hendrik op de thuisreis naar het Vaderland.

Te Soerabaja werd den 19den dezer het congres opend van het Ind.-Eur. Verbond onder voorzitterschap van den hr. F. H. de Hoog.

Het met het oog op de nieuwe groote mailschepen gebouwde drinkwaterreservoir te Sabang met een capaciteit van 1050 ton van de Sabang Mij. is 19 dezer in gebruik gesteld, waardoor de totale drinkwatercapaciteit is opgevoerd tot 2100 ton met een toevloed van 100 ton per uur, zoodat thans in enkele uren tijds alle te Sabang vertoevende schepen tot bijna onbepaalde hoeveelheid van drinkwater kunnen worden voorzien. De voortvarende geest van wijlen van Oosterzee blijft, blijkbaar, de leiding van dit bedrijf bezielen.

Naar aanleiding van een in het najaar 1929 door den voorzitter van het Suikersyndicaat aan de regering gericht verzoekschrift, betreffende een tariefsverlaging voor het vervoer van suiker langs de lijnen der staatsspoor- en tramwegen, heeft de regering besloten in de bestaande tarieven der S. S. een speciaal tarief op te nemen voor het vervoer van suiker bij volle wagonladingen (bijkomende kosten niet inbegrepen) van aan de spoorlijnen gelegen fabrieken naar de havenplaatsen, waarbij op afstanden van meer dan 160 K.M. een progressieve vrachtverlaging zal worden verleend, met bepaling, dat deze maatregel geacht wordt in werking te zijn getreden met ingang van 1 April j.l.

De Bataafsche Petroleum Maatschappij, zoowel als de Standard Oil Company of New York (S. O. C. O. N. Y.) hebben met ingang van heden den prijs van benzine te Soerabaya gesteld van 11 op 23½ cent per liter en dezen op de overige plaatsen naar verhouding daarvan verhoogd. Verwacht mag worden dat de gesloten vrede ten goede zal komen aan eene radicale herziening van het aangekondigde massa-ontslag van personeel.

Aan het Volksraadslid R. A. A. Soejono, onlangs in opdracht van de regering naar Nederland vertrokken, is verzocht in de plaats van den heer Djajadiningrat te willen optreden als adviseur van de Nederlandsche delegatie naar de te Genève te houden conferentie voor de afschaffing van den gedwongen arbeid. Ned.-Indië zal verder worden vertegenwoordigd door den ass.-res. dr. B. J. Haga, verbonden aan de afd. Bestuurszaken der Buitengewesten v. h. dep. B.B., terwijl voorts als leden van de delegatie zullen optreden de h.h. Mgr. Nolens en de oud-vice-pres. v. d. R. v. N. L. dr. Moresco, terwijl de heer Salin, wiens financiële bezwaren blijkbaar overwonnen werden, zal optreden als adviseur van de werknemers-delegatie. Dr. Haga zal 14 Mei e.k. naar Genua vertrekken. Vertegenwoordigers van de Ned.-Ind. werkgevers zijn nog niet aangewezen.

In Juni of Juli zal de tweede vergadering plaats vinden van de leidende ambtenaren van het Kantoor van Arbeid te Weltevreden, de ambtenaren van de arbeidsinspectie in de buitengewesten en de besturen van de plantersorganisaties en vakverenigingen. In betrokken kringen bestaat terecht groote belangstelling voor deze vergadering.

De plannen voor het van Heutsz-monument te Weltevreden en voor het borstbeeld te Kota Radja beginnen vasteren vorm te krijgen. In een vergadering van het uitvoerend Comité, onder voorzitterschap van den hr. Couvreur, heeft de hr. v. Hoytema meegedeeld, dat hij in Holland met de h.h. Hens en Teillers de modellen op ware grootte voor een gedeelte van het relief bij den beeldhouwer Van den Eynde had bezichtigd en zich, behoudens eenige kleine wijzigingen, daarmee geheel kon vereenigen. De uitvoering van deze reliefs in Bobetracht zal geschieden door de firma Buning te Cheribon, de levensgrootte modellen zullen daartoe naar Indië worden opgezonden. Het spreekt vanzelf dat dit beeldhouwwerk geruimen tijd in beslag zal nemen en dat met de fundeering van het monument en den ruwen opbouw gewacht zal moeten worden, totdat de uitvoering van de reliefs haar voltooiing nadert. Vermoedelijk zal de beeldhouwer dan ook niet voor de tweede helft van dit jaar naar Indië komen om de leiding van de opstelling op zich te nemen.

Het model voor het gedenkteken te Kota-Radja werd in Holland door den hr. v. Hoytema bij den beeldhouwer Thee van Rhyen bezichtigd. Het is

HANDELS-DAGSCHOOL

aansluitend op H.B.S. 3-j., of Mulo-School - Eenjarige opleiding in de hoofdvakken, namelijk, FRANSCH-, DUITSCHE-, ENGELSCH- HANDELS-CORRESPONDENTIE, STENO, TYPEN: BOEKHOUDEN, EFFICIENCY - Practische kantooropleiding - PROSPECTUS GRATIS INSTITUTEN „SCHOEVERS”

DEN HAAG — STADHOUDERSPLEIN 3 en 7 — TELEF. 52594

5096

Amsterdam N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingstraat 14

een eenvoudig, krachtig steenen voetstuk, waarop het borstbeeld van Van Heutsz in brons uitgevoerd zal worden geplaatst. Het ligt in de bedoeling voor het steenhouwwerk Europeeschen natuursteen te gebruiken en dit geheel gereed naar Atjeh uit te zenden.

Het Volksraadslid Van Lonkhuyzen heeft bij de regering geïnformeerd naar de juistheid van het bericht, dat het hoofd van het Djatibedrijf zich, met voorbijgaan van de arbeidsbemiddelingsbureaux in Indië, tot de Nederlandsche arbeidsmarkt heeft gewend voor 35 administratieve ambtenaren; hij vraagt dergelijken overbodigen import te stuiten.

Het Volksraadslid mr. Jonkman heeft aan de regering inlichtingen gevraagd omtrent de benoeming van buitenlanders als houtvesters en er op aangedrongen zulke benoemingen voor het oogenblik onnoodig te maken en in de toekomst te voorkomen.

De Handelsvereniging te Medan heeft den landvoogd verzocht de noodregeling, van 1927 nopens de grantrechten als zekerheid voor de creditverleening permanent te willen maken. Een definitieve regeling ter dezer zake is zeker een zeer dringenden eisch.

Op het eerste congres van de Perserikatan Pegawai Afdelingsbanken te Djokjakarta, is de heer Soerjopranoto tot voorzitter, d. i. leider der Vakvereniging, gekozen.

De vorige maand is de 32e Dornier-vliegboot de laatste van de begroting 1928, voor de Indische marine ingescheept. In den loop van het jaar zullen de Dornier-vliegbooten D 33 tot en met 40, begroting 1929, successievelijk worden gekeurd en overgenomen. Verder zijn onderweg 6 Fokker-verkenningsvliegtuigen, terwijl in de 2e helft van dit jaar nog 5 Fokker bommenwerpers zullen volgen.

Wanneer dit program afgewerkt is, zal de Indische marine dus tellen: 37 Dorniers, 12 verkenners en 12 bommenwerpers, zoodat een aantal W. A. toestellen, die thans nog als oefen-toestellen dienst doen.

De nieuwe vliegloods in het hulpvliegveld Priok is gereed. Er is thans in Priok ruimte voor 10 toestellen. Verder zal dit vliegveld een nieuw wachtgebouw krijgen, waarmee spoedig begonnen wordt.

Het marine-vliegveld in Soerabaya telt thans 12 vliegtuigloodsen, ruimte biedende voor 48 toestellen, terwijl het plan in voorbereiding is om het complex nog met 2 loodsen uit te breiden.

Blijkens de St.ct. no. 78 is opgericht de Gulf Petroleum Maatschappij van Nederlandsch Indië (Gulf Oil Company of the Netherlands East Indies), te 's-Gravenhage.

Het doel der vennootschap is in het bijzonder het opsporen, exploiteeren, koopen, verkoopen, verwerken, enz. van petroleum, natuurlijk gas, parafine en alle andere delfstoffen, zoowel in Nederland als in Ned.-Indië en elders.

Verschenen is de Memorie van Antw. aan de Eerste Kamer, over de begroting van Ned.-Indië.

Naar vertaald werd het uitvoerige rapport v. d. insp. v. h. mid. onderwijs, betreffende de weigering van de leerlingen van de Opleidingsschool voor Inlandsche bestuursambtenaren (O. S. V. I. A.) te Madioen, om tijdens het jaarfeest van het internaat, waarop het geheele plaatselijke corps B. B. was uitgenoodigd, het Wilhelmus te spelen, hetwelk bij het D. v. O. is ingediend, voorgelegd aan de leiding van de school ter schriftelijke verantwoording. Het rapport wekt den indruk, dat de slappe leiding, welke uitging van den directeur der O. S. V. I. A., de ongepaste houding van een 3-tal leerlingen heeft gestimuleerd. De leerlingen zelf acht het rapport voldoende gestraft door het feit, dat het voor hen vrijwel onmogelijk is geworden om in den bestuursdienst te worden opgenomen, tengevolge van de begrijpelijke afwijzende houding van de gouverneurs te hunnen opzichte.

Zij behouden niettemin het volle recht om het eindexamen af te leggen en het eindexamen te behalen; welke conclusie er nu ook niet bepaaldorsch uitziet.

Zaterdag den 26sten dezer is met groote praal de Antwerpsche tentoonstelling officieel geopend. Wel-

dra zal het er met ons botartje tot den boom worden: — tot bij de scheiding van de markt de vrienden zich zullen doen kennen.

*) Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

De Antwerpsche Tentoonstelling.

Het bekende Amsterdamsche weekblad „De Zakenwereld”, is op de gelukkige gedachte gekomen een extra-nummer te wijden aan: *De Wereldtentoonstelling voor Koloniën, Zeevaart en Vlaamsche Kunst*, welke j.l. Zaterdag te Antwerpen geopend is.

In „Een Woord Vooraf” schrijft de redactie o.m.:

„Van hoeveel belang óók voor ons Nederlanders deze tentoonstelling is, moge men in de eerste plaats afleiden uit de wijze, waarop zoowel de Nederlandsche en de Nederlandsch-Indische regering, de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht en Vlissingen, als ook de particuliere Nederlandsche en Nederlandsch-Indische ondernemers op deze wereldtentoonstelling vertegenwoordigd zijn, een vertegenwoordiging, die tot resultaat heeft gehad de schitterende Nederlandsche Afdeling en moge voorts blijken uit dit Extra-Nummer.”

Het blad bevat behalve de fraaie geïllustreerde bijdragen van een achttiental bevoegde medewerkers, wier portret er boven prijkt, lijsten der exposeerende landen, van de Nederlandsche officieele en particuliere inzendingen (waaronder ook „Bocatan” behoort), van de tijdens den duur der Wereldtentoonstelling te houden Congressen, (waaronder ook een aan de Volkskunst gewijd), der feestelijkheden (van 1 tot 8 Augustus zal er een speciaal Nederlandsche en Nederlandsch-Indische feestweek met kunstuitvoeringen gehouden worden), van de sportmanifestatie, ook zeer duidelijke kaarten van de stad Antwerpen als van de tentoonstelling zelve. Een zeer welkome en nuttige gids dus voor de aanstaande bezoekers.

Mr. T. J. Verschuur, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, te 's-Gravenhage, opent de rij der bijdragen en schrijft in zijn „Inleidend Woord” a.o.:

„Wat de natuurlijke banden der groote verkeerswegen en vooral de rivieren vereenigd hebben, moet tot gemeenschappelĳk welvaren komen, mits wederzijdsche waardeering en geest van samenwerking bestaat.

„Door een tentoonstelling, welke in goeden oud-Vlaamschen trant welvaart en cultuur vereenigt, welke namelijk nijverheid en handel paart aan de kunst, zullen de beide volkeren, die op betrekkelijk zoo gering plekske van den aardbol samenwonen, elkaar nader komen.”

De heer H. Heyman, Minister van Nijverheid, Arbeid en Maatschappelijke Voorzorg, te Brussel, beaamt dat in zijn artikel met de woorden:

„Het is dan ook natuurĳk, dat Nederland in onze Scheidestad met een prachtige afdeling tot het wellukken van de tentoonstelling te Antwerpen bijdraagt en België is het Nederlandsche volk hierom dankbaar.

„Mocht een gelegenheidssamenwerking bij deze tentoonstelling een hand-in-handleggen worden, dan zou voorwaar daaruit voor deze beide landen niets voortvloeien dan materieele en cultureele vooruitgang.”

Dr. F. E. Postuma, Oud-Minister van L. N. en H., Commissaris-Generaal voor de Ned. en Ned.-Ind. Deelneming aan deze wereldtentoonstelling, geeft een overzicht dier deelneming, eindigend met het betoog:

„Het paviljoen, dat de Nederlandsche afdeling zal bevatten, is een van de grootste van de tentoonstelling en beslaat een oppervlakte van meer dan 12000 vierk. M. Zonder in architectonische beschouwingen te treden kan worden opgemerkt, dat zeer zeker dit gebouw aan alle eischen, die de moderne architectuur stelt, voldoet en het Nederlandsche paviljoen, ontwerp van den architect H. Th. Wijdeveld,

NIJMEGEN

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen — Vraagt offerte

G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5179

UTRECHT

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER

Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie 5184
Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud
TELEF. 10633 EN 10084

BREEDSTRAAT 28-30 — UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - Utrecht

Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool
Beveelt zich beleeft aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN — COMESTIBLES
GEDISTILLEERD — WIJNEN — LIKEUREN
DONKERE GAARD 6-8 — TELEF. 10110
Laat 2 x per week aan huis hooren en bezorgen

5185

U GAAT VERHUIZEN

Laat den romps'omp v. GAS-, ELECTRICITEIT-,
BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:

KERSBERGEN ?

UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842
ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35

5189

GERBRANDS KUNSTHANDEL
OUDKERKHOF 46 — UTRECHT

Encadrementen — Restaureeren
Vernissen — Schilderijen — Fayence
Lederwaren — Lampekappen 5188

JOHAN RUIJS TH. Pz. - UTRECHT

JUTPHAASCHEWEG 21, hoek Amaliastraat. - TEL. 10262

RUND-, KALFS- EN VARKENSSLAGERIJ

Electrische fabriek van Worst en Fijne Vleeschwaren
Ham - Rookvleesch - Ossetong,
Saucisse de Boulogne - Hoofdkaas,
Tongeworst - Rolpens - Zult - Rookworst - Preskop enz.
ALLES EIGEN FABRIKAAT 5191

Den Leden wordt beleeft doch dringend verzocht
bij adresverandering ten spoedigste
hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den
Heer Administrateur der Vereeniging, K. Voorhout 6,
Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger
den Heer L. M. F. PLATE, Oud-Ind. Hoofd-Ambtenaar
te Malang.

GEBR. BERVOETS

UITRUSTINGEN 5315

3 voor Heeren en Kinderen 3



Fongers

degelijk - duurzaam
veilig
FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5029

Laan van Meerdervoort 92a Schuytstraat 121
Tel. 34830 Tel. 34470

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 — 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting 5007

RUSTHUIS

voor bejaarden, rust- en hulpbehoevenden
ANT. DUYCKSTRAAT No. 77
's-GRAVENHAGE - TELEFOON 55333
5206 Directrice: Zr. M. TERBORGH

RIEL GR. HERTOGINNELAAN 121.
TEL. 36935 - DEN HAAG

DAMES HOEDEN 5241
JAPONNEN en MANTELS
OOK VOOR INDIË EN IN GROOTE MATEN



MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG
TELEF. 13597 5090

N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL

Denneweg 67a

Den Haag



Telefoon

14427

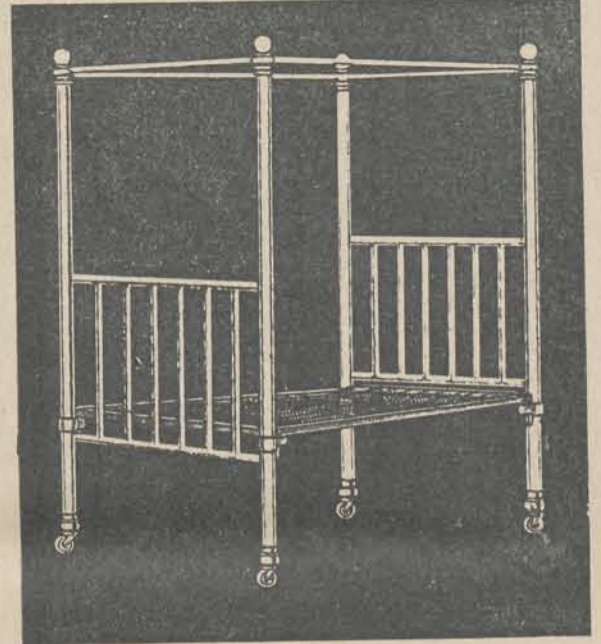
5113

Wenscht ge te ontvangen le KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

Verkoophuis Groot Hertoginnelaan 101, Den Haag

Speciaal voor Indische
:- Families ingericht :- 5107
Bestaat ruim 25 jaar

Dagelijks geopend van 10 tot 4 uur



**HET IDEALE
TROPENLEDIKANT**

voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50

Fa. J. F. HENDRIKS

GEDEMPTE BURGWAL 65 5042

DEN HAAG - TELEFOON No. 10786

Aanbevolen adres door „Oost en West”

**NIEUWE HAAGSCHE
SCHILDPADFABRIEK**

DIR. F. PONSEN 5122

Speciaal adres voor Reparatiën

TOUSSAINTKADE 41 — DEN HAAG

Aanbevolen adres voor de Vereeniging „OOST EN WEST”

SCHEVENINGEN

Kinderpension „MARCORATA”

Genoeglijk tehuis voor langer of korter verblijf.
Toezicht op studie. — Uitstekende scholen.
Geneesk. toezicht: Dr. S. Simons, Kinderarts.
Dir.: Mej. J. C. M. Smits, Zeeweg 2. Tel. 53000.
Prospectus op aanvraag.

De heer J. Stamperius, Oud-Schoolopziener te Bilthoven
is bereid inlichtingen te verstrekken. 5062

Sigarenmagaz. „HAVANA HOUSE”

W. v. d. WORFF - Den Haag

5116 Fred. Hendriklaan 187 — Telefoon 51882

Uitsluitend 1ste klas fabrikaat
tegen concurreerende prijzen

Pour apprendre à danser vite et bien, adressez-vous à

L'Académie de Danses et Maintien

ROCCO DUBOIS 5024

de toonaangevende dansleeraren voor de betere kringen
34 J.-P.-Coenstraat - Den Haag - Telefoon 71909
Privé-lessen en Resloten Clubs voor elken leeftijd.

**HET FOTOGRAFISCH ATELIER VAN
J. JURGENS**

v/h CHEF-OPERATEUR DER FIRMA VERMEULEN IS GEVESTIGD
LAAN VAN MEERDERVOORT 179a
DEN HAAG 5279

Voorspoed is het resultaat van gedachten. Voor-
spoed wordt gemaakt door wat menschen denken;
hij kan alleen gehandhaafd worden door scheppende
gedachte. (De Zakenwereld).

zal ook op deze tentoonstelling het bewijs leveren, dat Nederland op architectonisch gebied een vooraanstaande plaats in de wereld inneemt.

„De nuchtere Hollander vraagt zich, wanneer zijn medewerking voor één of ander doel wordt ingeroepen, dikwerf af: wat zal het praktisch resultaat van mijn medewerking zijn? Voor wat betreft tentoonstellingen is het wel heel moeilijk om op zulk een vraag een afdoend antwoord te geven. Niemand kan ooit zeggen, wat de directe resultaten van een of andere propaganda of reclame zijn en het succes van een deelneming aan een tentoonstelling kan ook waarlijk niet in cijfers worden uitgedrukt. Maar wel staat vast, dat het voor Nederland van groot belang is, op waardige wijze te toonen wat het is, hoe het is, en waartoe het in staat is.”

Graaf A. van der Burch, de Commissaris-Generaal der Belgische Regeering beaamt zulks ten volle, door te schrijven:

„Nederland komt op de Antwerpsche tentoonstelling voor den dag op een wijze, waarop dit land, naar ik geloof, nog nimmer tevoren op een buitenlandsche tentoonstelling zich liet vertegenwoordigen. Het Nederlandsche paviljoen is een fraai voorbeeld van moderne bouwkunst, op welk gebied de Nederlanders vooraan staan in de rij der naties, die op artistiek gebied naar nieuwe ideeën zoeken en deze trachten te verwezenlijken. Het maakt een diepen indruk door zijn imponeerende omvang en door de sobere gracie zijner lijnen.

„België ziet in deze grootsche deelname zijner Noorder-buren een bewijs van vriendschap en een voorteken voor de gelukkige ontwikkeling der zakelijke en der vriendschapsbetrekkingen, die de twee landen in een geest van broederlijke samenwerking moeten verenigen.”

Ook de heer A. Martangin, President van het Uitvoerend Comité der Tentoonstelling, schrijft o.m.:

„Het weze mij veroorloofd, te wijzen op de bijzondere voldoening, welke in ons en inzonderheid te Antwerpen de schitterende deelneming van Nederland heeft gewekt.”

Terwijl Dr. F. van Cauwelaert, Burgemeester van Antwerpen, zijne bijdrage besluit met de hartelijke woorden:

„Ik druk de hoop uit, dat vele Nederlanders in de Tentoonstelling van 1930 een aanleiding vinden zullen om van de hun bekende Antwerpsche gastvrijheid te komen gebruik maken en geef hun tevens de verzekering, dat Antwerpen hen hartelijk ontvangen zal.”

Aan deze uitnodiging zullen zeker vele onzer landgenooten gevolg geven en zij zullen er stellig geen berouw van hebben, want er is zeer veel moois te zien.

De heer Emile Diels, Algemeen Secretaris van het Antwerpsche Tentoonstellings-Comité wil met een uitvoerig, fraai geïllustreerd artikel „Even Rondvoegen”, de gids zijn der bezoekers. Op den bijgevoegden plattegrond, wordt met een stippellijn de richting aangewezen, welke men daarbij volgen kan.

Verder bevat het blad, behalve een hoofdstuk, gewijd aan het Schoone der stad Antwerpen, en een aan de tentoonstelling der oud-Vlaamsche-kunst, door Prof. Dr. M. Sabbe, Conservator van het museum Plantin Moretus, nog bijdragen van de burgemeesters van Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht en Vlissingen en nog meer andere, betreffende industrieën en cultures.

Wij missen er echter een betreffende de groote schoonheid van Nederlands Indië, waarvan gelukkig toch wel proeven in het Nederlandsche Paviljoen te zien zullen zijn, speciaal in het Nederl.-Indische gedeelte, waarin de heer en Mevrouw P. A. J. Moojen, hunne artistieke zorgen besteed hebben, om van de Indonesische kunstnijverheid in den Boeatan-stand niet te spreken.

Jammer genoeg was Nederland nog lang niet gereed, toen j.l. Zaterdag de tentoonstelling, in het bijzijn der Belgische koningsfamilie en alle autoriteiten, met veel praal geopend werd.

De officieele opening van ons Paviljoen is nu op 12 Mei a.s. bepaald.

Daarna hopen wij nog op een en ander desbetreffende terug te komen.

HOTEL „DE TWEE STEDEN” | **RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”**
 Buitenhof | Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 | 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 Thé Dansant — Diner Concert
 Roemeensch Orkest 5104
 Uitstekende Keuken
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Boeatan te Scheveningen.

In het fajaal van Boeatan te Scheveningen, links van de trap achter het Kurhaus, wordt druk aan de inrichting gewerkt. Het belooft een aantrekkelijk, vroolijk geheel te worden, waarin de Indonesische volkskunst goed uit zal komen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het amendement van Mr. Blaine.

Mr. Blaine, het groot-kapitalistische Senaatslid in Amerika, heeft kortgeleden een *protectie-amendement* ingediend, hetwelk quasi gericht was tegen „in gedwongen arbeid voortgebrachte producten”. De Loc. (21/3 „Down”) verneemt thans, dat men in de Ver. Staten van oordeel is, dat van de geheele tariefherziening niets zal komen; dat de politieke conflicten in den Senaat tezamen met de economische malaise iedere kans op aanneming of zelfs maar behandeling van de tariefontwerpen in dezen vorm uitsluiten; en dat daarom niet de geringste reden bestaat aan het amendement-Blaine praktische waarde toe te kennen. Men beschouwt zoowel in kringen van de Amerikaansche K. v. K. te Amsterdam als in die van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New-York deze zaak als afgedaan; en ten overvloede merkt men op dat het amendement een strikt-zakelijk middel tot *protectie-opdrijving* was en zeker nimmer zou zijn toegepast op producten, waarvan de vrije invoer een Amerikaansch belang is.

De Loc. schrijft over „Het Verre Oosten” (19/3, blz. 49) en „Genève en de Gedwongen Arbeid in Koloniën” (20/3, Jhr. Mr. B. de Jong van Beek en Donk), het Soer. Hbl. over „De vredesduif” (17/3, J. Boon), „Fascisme” en „In de Slavische Wereld” (21 en 22/3, Villanus), de Deli Crt. over „De Amerikaansche tariefherzieningen” (27/3).

De economische toestand van Ned.-Indië.

De Deli Crt. (28/3) ontleent aan een rede van den heer G. van Nieuwkerk, voorzitter van de Handelsvereniging te Medan, een beschouwing over den economischen toestand van Indië. De welvaart van Ned.-Indië hangt in hoofdzaak af van den export van enkele groote landbouwproducten. De marktpositie van suiker en rubber is eigenlijk al jaren slecht; productie en consumptie zijn niet in evenwicht. Rubber en suiker leverden in 1929 45 % van de totale Indische exportwaarde. Ook de meeste andere productenprijzen zijn momenteel onbevredigend. De vroeger algemeen aangenomen stelling, dat belegging in de koloniale tropische gebieden een ongevoelbaar hoog winstvoet hadden, gaat voor Ned.-Indië in de laatste jaren volstrekt niet meer op. Er zijn nog andere factoren, die er op wijzen, dat voor Nederland de winsten, getrokken uit Indië, op den duur moeten verminderen. De export van Nederland naar Ned.-Indië loopt relatief in de laatste jaren belangrijk achteruit. De kostprijzen van onze Indische producten zullen stijgen tengevolge van sociale maatregelen en dergelijke; ook zal een geleidelijke afschaffing van de Poenale Sanctie een ongunstigen invloed op den kostprijs der Indische producten hebben. Het moet waarschijnlijk geacht worden, dat de koloniale winstvoet zich op den duur zal nivelleren met dien in Europa. Het lijkt thans duidelijk en onbetwistbaar, dat rubber is geworden tot een massa-product, vrij gemakkelijk te teelen en te bereiden, dat in de toekomst slechts matige winsten zal opleveren. De extensieve Inbeemsche opvatting der cultuur, steunende op een geweldige aanplant, biedt ongetwijfeld voordeelen tegenover het verfijnde systeem der Europeesche ondernemingen. Niettemin beschikt de Europeesche cultuur met hare selectie- en bemestingsmogelijkheden nog over krachtige verweermiddelen. Maar het gevolg van de toepassing dezer middelen zal ongetwijfeld zijn, dat de wereldproductie van rubber nog sterker omhoog gaat. Het saldo der Indische handelsbalans was van 1927 op 1928 reeds met f 166 miljoen gedaald, maar 1929 heeft eene nieuwe daling van f 200 miljoen gebracht. De exportwaarde is sterk gedaald en de importen bewegen zich nog altijd in stijgende lijn. Bij

de Indische economische constellatie ondergaat de invoer den invloed der conjunctuur steeds later dan de uitvoer; de productenprijzen, die zich onmiddellijk weerspiegelen in de exportwaarde, zijn primair, de invoer volgt later pas. De Javasche Bank zoekt de oorzaak hiervan in het feit, dat in het begin der hoogconjunctuur de Inbeemsche bevolking nog groote bedragen bespaarde en aan Mekka-vaart besteedde en thans pas hare verdiensten bijna geheel in import-artikelen omzet. Het exportsaldo van Java was in 1929 nog slechts f 32 miljoen; Java is echter in veel geringer mate een exportland geweest dan de Oostkust van Sumatra, dat in 1929 nog een exportsaldo van f 107 miljoen gaf. Het is licht te begrijpen, dat ook de Landsmiddelen in Indië den weerslag ondervonden en nog zullen ondervinden der ongunstige conjunctuur.

Wij vestigen de aandacht op het Soer. Hbl. (20/3 „Algemeen Commercieel Overzicht”), De Loc. (17/3, blz. 6 „Werkgelegenheid in Indië”; 22/3, blz. 55 „Economisch Suppl.”), het Bal. Nwsbl. (20/3 „De benzine-oorlog”) en de Deli Crt. (24/3 „Onze dure telegraaf-tarieven”; 29/3 „Hoe maakt men de rubbercultuur gezond?”).

De bosschen van Java's bergen.

Op het 19de Congres van de Ver. van Hoogere Ambtenaren bij het Boschwezen in Ned.-Indië sprak de heer Ch. S. Lugt over de Wildhoutbosschen (De Loc. 22/3, blz. 36). Volgens den spreker staan we, na 55 jaren, niettegenstaande uitgaven, die vele miljoenen beloopten, voor een chaos van gedeboiseerde bergterreinen, van watertekorten in den Oostmoesson, van vernielende overstromingen in den Westmoesson, van rivierveranderingen, van aardstortingen en van onbekende factoren, en ten slotte voor groote ontevredenheid onder de landbouwers, waarvan een deel terecht verstoord is, omdat zijn waterbelangen grotendeels of geheel zijn veronachtzaamd, en het andere deel meent, dat het recht heeft op de nog onontgonnen boscharealen, e. e. a. een gevolg van het ontbreken van een welbewuste grond- en boschpolitiek. Spr. meende, dat door de instelling van den tegenwoordigen specialen dienst der wildhoutbosschen (voornamelijk bergbosschen) thans uitdrukking is gegeven aan het voornemen, om in den vervolge doelmatiger te werk te gaan.

Dr. D. Burger sprak over de boschbranden en hoe ze te voorkomen. Behalve een felle langdurige droge Oostmoesson zijn er nog andere omstandigheden, die meewerken tot de groote uitbreiding van het vuur. Men zoeke dit in de eerste plaats in de geslaagde bescherming tegen brand in de voorafgaande jaren en ten tweede in veelvuldige branden in vroegeren tijd. Na de talrijke branden van vroegere jaren zijn slechts overgebleven de planten, die het vuur meer of minder kunnen verdragen. Het beste herstelt zich het gras na de vernieling door het vuur. De tjemara kan het ook langer uithouden dan andere boomen. Hij maakt jonge boompjes uit verwonde wortels, maar op den duur branden die ook dood. De oudere tjemara's branden ten slotte aan den voet door, doordat zich daar aan de bergzijde brandbare bladafval ophoopt. Zijn dikke schors is lang bestand tegen vuur, maar ook natuurlijk slechts beperkten tijd. Nadat de gewone boschboomen het hebben moeten afleggen kan vaak de tjemara zich nog uitbreiden, maar later ziet men slechts grasvelden, zooals op den Goenoeng Penangoengan. De tjemara en het gras zijn bovendien nog beide ingericht tegen het vuur, doordat zij het kwetsbaarste, de bladeren en dunne twijgjes, voor een deel laten vallen in den drogen tijd. Het gevolg daarvan is ophooping van brandstof. De sterke uitbreiding van de tjemarabosschen en grasvelden is dus ontstaan door de vroegere veelvuldige branden. Daar, waar tjemara en gras eenmaal was, werd door de bescherming tegen brand in de laatste jaren de brandstapel extra groot. Hieruit blijkt tevens, dat wij te maken hebben met een vicieuze cirkel. Bij beschermen krijgt men een gevaarlijken brandstapel; laat men het branden, dan wordt alles gras. Het middel om uit den vicieuze cirkel te geraken ligt in boschbouwkundige regeling van het beheer. Hiertoe moeten drie soorten terrein uit elkaar gehouden worden: ten eerste bosch, dat nog goed is, moeilijk brandt, en bij uitsluitend beschermen goed blijft of verbetert; ten tweede bosch, dat al voor een deel uit tjemara en gras bestaat en ten derde de grasvelden.

WELKOM IN NEDERLAND !

Het Crediet-Magazijn „DE RESIDENTIE” zou met genoeg en Uw opdracht tot levering van Uw geheele installatie bij Uw terugkomst in het Vaderland ontvangen. Al wat „De Residentie” levert, is van eerste kwaliteit, billijk in prijs. De betaling wordt geregeld in overleg met U.



Crediet-Magaz. „De Residentie”
 Lange Beestenmarkt 119-127
 TELEFOON 15555 — DEN HAAG

COLUMBIA



Grafonola's en Records

"THE COLUMBIA HOUSE"

Laan van Meerdervoort 99

Den Haag — Telefoon 32151

Laat uwe machine nazien, opnieuw stellen en schoonmaken, voordat gij er mede naar Indië vertrekt.

— Reparaties binnen 2 dagen —

5333

ODEON



De eerste soort, het goede bosch, behoeft dus slechts beschermd te worden. In de tweede soort, het bosch met gedeeltelijk brandplanten (tjemara en gras) moet de brandstapel elk jaar worden weggehaald, totdat de gewenschte soorten zich zoo veel verder ontwikkeld hebben, dat er geen brandstapel gevormd wordt. In de derde soort, het grasveld, moet men het gras weghalen en bosch planten. Het zal goedkoop zijn dan jaarlijks vrij groote sommen te besteden voor het beschermen en blusschen met vrij groote zekerheid, dat alles toch nog eens doodbrandt.

S. Ledeboer. †

Het *Bat. Nwsbl.* (18/3) schetst den op 14 Maart in Zuid-Sumatra overleden planter S. Ledeboer als een man van Hollandsche helderheid en van Amerikaansche methoediek. Man van groote ervaring in en kennis van de cultuurtechniek, laatstelijk als hoofdadministrateur der „P. en T-landen“ in West-Java, had hij in dienst van „Het Sumatra Landsyndicaat“ door jarenlange persoonlijke exploratie het puik der goede gronden in Palembang en Benkoelen gevonden. Sam Ledeboer was een fair player in zijn woorden en in zijn daden. Aan wilskracht en stelligheid paarde hij een alzijdige belangstelling in en gevoel voor het eenvoudige, het elementaire, het moete en rustige, het kinderlijke. Hij zorgde voor zijn Europeesch personeel; hij kende de huiselijke omstandigheden zijner assistenten en mandoeers, hij hielp menig hunner in stilte en niet met het woord alleen, hij organiseerde een inkoopcentrale voor zijn paar duizend contractanten waar tegen door hem persoonlijk gecontroleerden kostprijs, niet alleen de eerste levensbehoeften, maar kains, broeken, klappers, tjap gadjah's en tjap teloers, lucifers en versnaperingen werd verstrekt. Een voetbalveld en messigit voor de koelies stonden even goed van meet af op zijn emplacementontwerp als een school (zels een naai- en fröbelschooltje) of als eenige tennis-banen, een mooie bungalow aan het Ranaumeer en allerlei stekken en bloemzaden voor de assistenten en hunne echtgenooten. Van meet af aan werkte Sam Ledeboer met groote contingenten vrije arbeiders, die hij geleidelijk interesseerde bij den arbeid door hen op basis van een dagloon of stukloon of in aanneming te laten werken. Sam Ledeboer was ook een charmant en interessant mensch. De avonden in den huiselijken kring in zijn ruime en gezellige woning op „Goenoeng Raja“, met altijd gasten, altijd loge's, altijd open tafel; steeds een interessant gesprek over cultures, politiek, religie, een nieuw boek, muziek, een hartelijke onbezorgde lach, die uren zal niemand vergeten van hen die daar zijn hartelijk „tot ziens en gauw terugkomen!“ bij het afscheid nemen mochten hooren!

Het *Bat. Nwsbl.* bepleit „Transmigratie-kolonisatie“ (24 en 25/3), de *Deli Crt.* (29/3 „Naar nieuwe tijden in de cultures“) annonceert een serie artikelen over het Javaansch als voertaal op de ondernemingen, *De Sum. Post* (26/3, 2de bl.) plaatste een beschouwing van prof. dr. O. de Vries over het werk van het Rubberproefstation te Buitenzorg, *De Loc.* (19/3, blz. 33 „Het Stoomreglement“) meldt de indiening door de Regeering van een ontwerp-ordonnantie tot herziening van het Stoomreglement, vooral in verband met de installaties in suikerfabrieken, het *Soer. Hbl.* geeft een verslag van de zitting van den Landraad betr. „Het Doerdjodrama“ (18, 19 en 21/3, moordzaak-Heming).

Geen Inlandsche Militie.

„De Defensiegrondslagen“ hadden de volle aandacht van den Volksraad (*De Loc.* 17/3, blz. 4, 20, 22 en 25; 20/3, blz. 5, 19 en 42).

De Regeering verklaart zich — volgens de *Java-Bode* (24/3) — tegen een *Inlandsche militie*. Generaal Koster, de Regeeringsgemachtigde voor Oorlog, zette uitvoerig uiteen waarom een Inheemsche militie niet mogelijk is. De verwachte vermindering van het beroepsleger bij invoering van een Inheemsche militie berust op een misverstand, zoodat de uitgaven voor de Inheemsche militie in hun geheel boven de uitgaven van het tegenwoordige leger zouden komen. Locale militie, bestemd om op de meest uiteenlopende plaatsen in Indië de neutraliteit te handhaven, dan wel het grondgebied te verdedigen, zou niets beteekenen dan geldverspilling op groote schaal, en haar gewapend optreden zou slechts ellende zonder nuttig resultaat veroorzaken.

Naar het oordeel van de *Deli Crt.* (26/3) zijn er tal van argumenten in het spel, waarom geen Inlandsche militie gewenscht is. Daar is allereerst de kwestie van de *militaire waarde eener Inlandsche militie*, vooral tegenover een buitenlandschen vijand. Ook wanneer men de Javaansche militairen en zeer zeker de dappere Amboneesche en Menadoneesche, de eer toezwaait die hun toekomt, dan blijft het zeker, dat de Westerling over meer militaire eigenschappen beschikt dan, met name, de Javaan. Zelfs de dappere, doodsverachtende Atjeher is daarmee nog geen goed soldaat, welk een voortreffelijk guerillavechter hij ook is. De in den laatsten tijd gepubliceerde ervaringen over het Inlandsch personeel der Marine zijn in dit opzicht veelzeggend. Maar daarnaast moet de *Deli Crt.* den heer Dwidjosewojo — die in den Volksraad over wantrouwen sprak — toegeven, dat in deze zaak ook het *wantrouwen* een — zij het kleine — rol speelt. Dit wantrouwen strekt zich niet uit tot de Inheemsche gemeenschap in het algemeen. Het bewijs daarvan is te vinden in het Ned.-Indische Leger. Maar bij een Inlandsche militie moet men vrijwel alles nemen wat op een gegeven oogenblik door de Wet wordt aangewezen; men kan daaronder voor de rust en de orde gevaarlijke elementen hebben, die hoogst onaangename eigenschappen zouden kunnen ontwikkelen. In Europeesche landen staat men ook voor deze mogelijkheden; daarvandaan allerwegen de vorming van *burgerwachten* en *vrijwilligerkorpsen*, die zich ten doel stellen, in geval van nood, de bestaande orde van zaken te verdedigen. Diezelfde gezindheid is ook in Indië onder de Europeesche gemeenschap reeds waargenomen en tot uiting gekomen.

In het *Soer. Hbl.* vertelt *Villanus* van „De 2de Week der Vlootconferentie“ (18/3) en van de „Evolutie in de middelen van den Handelsoorlog“ (19/3); de *Deli Crt.* geeft een opsomming van „Wapenfeiten der maréchaussees“ (24/3, 4de bl.).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chinesche pers.

Door ongesteldheid van onzen medewerker voor deze rubriek, moest deze ditmaal achterwege blijven.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

Nr. 37 van 15 Maart: De Rubber-puzzle-Clitoria cajanifolia. Een oudgediende onder de Groenbesters, door G. Koch. — Zondagsrust, door G. Toekamp Lammers. — Landbouwbedrijfsscholen.

Culturbond.

Nr. 6 van 16 Maart: Het (ndo) E(uropeesch) V(erbond) en de culturbond. — Voorbeeld van pensioenberekening. — Conduitestaat of ontslagbrief, door P. — Elk jaar een getuigschrift, door J. M.

De Economist.

De Aprilafl. bevat een artikel van I. Bos: Een toepassing van den goudwisselstandaard in Ned.-West-Indië in 1829. (Volgens den schrijver heeft niet Ned.-Indië, maar Suriname de eerste toepassing gekend van het stelsel van den wisselstandaard bij de in 1829 op initiatief van commissaris-generaal Van den Bosch door den Koning gestichte particuliere West-Indische Bank, die als circulatiebank optrad).

Harpers Magazine (V. S. van N. A.).

In het Januarinumnummer een artikel: Our Failure in the Philippines, door Henry Cabot Lodge (de schrijver, die voornamelijk naar ons koloniaal beleid in Ned. Indië verwijst, heeft daarvoor niets dan lof).*

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

Afl. 5 van 15 Maart: Berekening van een fundering op gewapend beton plaat, door ir. Ong Swan Yoc. — Bepaling der mechanische samenstelling van grondsoorten. — Het impregneeren van hout met twee verschillende vloeistoffen. — Een en ander uit de geschiedenis der ijzerfabrikatie. — Geëcentrifugeerde gietijzeren buizen.

De Indische Culturen (Teysmannia)

Afl. 6 van 16 Maart: Rododendrons. — Een theepraatje. — De hypothese van „onvrij water“ in den grond, door A. N. Puri. — Enkele gegevens omtrent de bevolkings-kapokcultuur op Madoera, door C. D. Genis.

De Indische Mercur

van 23 April no. 17: Het „kapokbesluit“, toegelicht door ir. W. L. Utermark. — Fysiologische Sicknesssymptomen van Tabak, door D. J. Sanders (bespreking van de desertatie van de op 10 Maart gepromoveerde Afrikaansche doctor in de wis- en natuurkunde Mej. M. G. Mes). Eindresultaat van

den Suikeroogst van Java van 1929 en De Suiker in het Britsche budget voor 1930, beide door dr. H. G. Prinsen Geerlings. — Automatische pH-bepaling in de suikerfabrikage, door Ed. Koppeschaar (bespreking van het werk van dr. H. D. van Oort, verkrijgbaar bij De Bussy, f3.60). — De olierijkdom van Oost Borneo.

De Indische Post.

Uit nr. 12 van 22 Maart: Kalmte op politiek terrein. De benoeming van prof. Van Kan tot Edeleer, door J. B. R. — Lijdelijk beleid van Suriname op petroleumgebied. III. Schrijvers gevolgtrekkingen luiden:

I. Het is wenschelijk, dat Nederland een geologische dienst in Suriname opricht en financiert;

II. Het is wenschelijk, dat alle ontsluitingswerkzaamheden in Suriname bij gemeen overleg worden gecontroleerd door dezen dienst en wel tegen vergoeding van meerdere kosten, indien particuliere ontsluitingswerkzaamheden moeten geschieden, naar methodes, die deze geologische dienst wenscht;

III. Aan den Nederlandschen Staat worden door het Gouvernement en de Surin Oil Cy. vinderechten ingeruimd met uitzondering van 30.000 H.A. in Noord-West-Nickerie, waar de Surin Oil Cy. reeds gedurende 2 jaar opsporingswerkzaamheden verricht;

IV. Het is absoluut ongewenscht om momenteel aan concessie- of vergunningsrechten op petroleumgebied andere belastende voorwaarden te verbinden, dan die betrekking hebben op de kwaliteit der werkzaamheden (dus geen overdreven boorverplichtingen, geen vaste retributies, geen beperkingen der concessiegrootte, echter wel royalty).

V. De uitwerking en voorbereiding van een en ander kan gevoegelijk worden opgedragen aan den rijks-geologischen dienst.

De Indische Verlofganger.

van 18 April nr. 37 bevat een artikel van S. Kalff: Een Indische Houtvester (dr. phil. bot. Syfert Hendrik Koorders).

nr. 38 van 25 April: Indische Koppensnellers, door S. Kalff. — Bedevaart naar twee historische begraafplaatsen (op het eiland Isle de France), door C. Vis-Janssen van Raay.

Koloniale Studiën.

Inhoud van nr. 1 van den 14den Jrg.: Een academische opleiding voor het Inlandsch Bestuur op Java en Madoera, door H. J. van Mook. — Het onderwijs in Britsch-Indië, door dr. W. M. F. Mansvelt. — Opmerkingen en aantekeningen over het denkbeeld van een tonlieu Nederland-Ned.-Indië, door A. J. Schabek, C. van den Bussche, dr. H. M. Hirschfeld en mr. baron van Asbeck. — Leeningpolitiek, door mr. dr. B. J. F. Steinmetz. — Een en ander over „Dualistische Economic“, door ir. E. P. Wellenstein. — Iets over de Internationale Arbeidsconferentie, door mr. J. J. Schrieke. — Indrukken van de rode Volkenbondvergadering, door R. Djajadiningrat. — Hoe het Institute of Pacific Relations den vrede bevordert, door mr. L. Einthoven.

Landbouw.

Gedenknnummer van Januari: Vijf en twintig jaren bemoeienis met den Inlandschen Landbouw (1 Jan. 1905—1930), door B. H. Paerels. — Het Algemeen Proefstation voor den Landbouw, door dr. P. van der Elst. — Het zilveren jubileum van het Landbouw-departement.

Landbouw en Veeeteelt

Nummer 20 van 21 Maart: De Mangga, door J. — Bladvlekziekten bij orchideeën, door C. v. W. — Het Huis-Aquarium in Indië, door P. D.

Locale Belangen.

Afl. 6 van 16 Maart: De decentralisatie van bestuur in den Volksraad, door Ruckert. — De Stads-gemeenten en het Hooger Toezicht, door D. Breukelaar-Decentraliana.

Mededeelingen van „De Handelsvereniging te Medan“.

Nr. 5 van 15 Maart geeft een overzicht van: Onze groote cultures in 1929 (op grond van het mededeelde taxeert de redactie dat de totaal in het Cultuurgebied belegde kapitalen thans de *Zes honderd miljoen gulden* naderen).

Mededeelingen van het hoofdbestuur van den Ned.-Ind Aannemersbond

Nr. 12 van 21 Maart: De directeur van gemeentewerken van Semarang over aannemers en aannemerij, door Kienecker — (een scherpe critiek).

Nieuw Nederland

van April: nr. 7: Hollandsche boeren naar Suriname. — Naar de Tibiti, door E. Essed.

Onze Aarde.

van April, nr. 4, bevat een artikel: Ikatdoeken, door J. C. Lamster (het belangwekkend artikel bevat een kaart en is fraai verlucht. Ikat beteekent: binden).

Politiek Economisch Weekblad

van 23 April, nr. 30: Niet veel verschil (een ver-

gelijking van Britsch Guyana en Suriname). — Samenwerking tusschen Oost en West in Britsch-Indië. — Socialisme en Rijksgedachte. Een verdwijnende Tegenstelling, door J. C. Loohuis. — Bij de geïnterneerden aan den Boven Digoel II, door dr. W. G. N. van der Sleen (vervolg). — Eerbied voor een anders persoonlijkheid. — Feuilleton.

Tectona.

Afl. 3 van Maart: Bedenkingen tegen den opzet van het Djatibedrijf, door prof. dr. H. Beekman en prof. A. te Winkel. — Het ringen van Djati (Tectona Grandis. L. f.) door dr. ir. Ch. Coster.

Tropisch Nederland.

April 26 van 21 April: Soerabajasche Notities, door S. Kalff (slot). — De Minahassers en hunne Mythen, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis XI, (slot). — Verhaal van hetgeen de Oude Vrouw heeft doen overkomen aan Twee Gezusters.

Het Vaderland

van 22 April (Avondblad A): De „Kruisocht” van den heer Noto Soeroto (welke actie volgens de redactie hier te lande zoo zeer wordt overschat en opgehield).

Zeitschrift der Deutschen Geologischen Gesellschaft

In Band 82, Jrg. 1930 Hef 3: Kritische Betrachtungen zum Caldera Problem, door (jhr. dr.) C. G. S. Sandberg.

BOEKENSCHOUW.

The Evolution of the Negro, which deals the Civilization of the Africans before and during the time of their involuntary voyage to the Americas, door N. E. Cameron. M. A. The Argosy Comp. Demerara 1.20 dollar.

Verbetering.

K.W. van 24 April nr. 17: Onder Boekenschouw. Eindverslagen over deze autonomie-onderzoek op Java enz. moet luiden: over *desa*-onderzoek, enz.

* Bij den redacteur dezer rubriek ter inzage voor belangstellenden.

Suriname

Wij ontleenen aan het in Britsch-Guyana verschijnende blad „The Daily Argosy” van 16 en 20 Maart de volgende berichten omtrent de afbakening van de grens tusschen Brazilië en Britsch Guyana:

16 Maart.

Instructions having been received from the Secretary of State for the British Guiana Brazilian Boundary Commission to proceed, a party composed of Messrs. Wim. Cunningham, Superintendent of Surveys A. J. Cheong and W. T. Lord, surveyors of the Department of Lands and Mines, Dr. A. Fung and Mr. W. Vincent dispenser will leave Georgetown on Wednesday for the Rupunni where they will be joined by Mr. C. King, interpreter who preceded the party for the purpose of making advance arrangements for the employment of Labour. The Mission is the result of a Treaty between His Majesty the King and the President of the Brazilian Republic for a joint Commission between British Guiana and Brazil for the settlement of the boundary between British Guiana and Brazil.

The British Guiana party who will join the Brazilian Commission on the Brazilian frontier will be away from Georgetown for about 15 months. They will be leaving at a most unfavourable time of the year as the rainy season is about to commence in the savannahs. It is therefore proposed to struggle through the wet season and take full advantage of the long dry season, returning to Georgetown at the beginning of the wet season in May, 1931.

20 Maart:

The members of the British Guiana Brazilian Boundary Commission will leave Georgetown this morning for the Rupunni via Bartica. The party should have left Georgetown yesterday but delayed their departure in order to obtain some new surveying instruments which arrived by the S. S. Ingoma on Monday afternoon. The members of the party are Messrs. Wim. Cunningham, Superintendent of Surveys, who has been appointed Chief Commissioner, A. J. Cheong (Deputy Commissioner) and W. T. Lord, relief surveyors, Dr. A. Fung and Mr. W. Vincent, Government dispenser. From Bartica the party will travel in special boats up the Rupunni as far as Yupukari where they will join the Brazilian Commission and Mr. Cyril King, clerk, interpreter and transport officer who preceded the party. Accompanying the party are a crew of 70 labourers about half of whom are Indians.

The demarkation of the boundary between British Guiana and Brazil is estimated to occupy five years, but the British Guiana Commission is expected to return to Georgetown at the beginning of the wet season in May, 1931.

Quarterly reports on the progress of the work will be made to the Secretary of State and the Commission is requested to take the care to adhere scrupulously to the formalities of producing accurate Portuguese and English versions of any joint reports and recommendations which may be prepared for the consideration

ALLE Wijnen Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's

5111



DEN HAAG:

N. V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, Telefoon 16413
N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, Telefoon 32694
HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstr. 24, Telefoon 17368*
HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstr. 206, Telefoon 38044
N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastr. 88, Telefoon 70100
Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4, Telefoon 18755
HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33, Telefoon 51962
Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat, Telefoon 78171

RIJSWIJK:
SCHEVENINGEN:
VOORBURG:

of the British and Brazilian Government in order to avoid the serious delays which have been caused in connection with other boundaries by the discovery of discrepancies in the two tests after the Commission has separated.

Wanneer zullen wij iets vernemen van de afbakening van de grens tusschen Suriname en Brazilië en ook van de kwestie der bronrivieren van de Corantijn en de Marowijne?

**

Over vrije immigratie van Javanen schrijft de Memorie van toelichting van de ontwerp-begroeting voor 1931:

„Het heeft reeds eenigen tijd bij het bestuur een punt van overweging uitgemaakt om naast de bestaande immigratie onder een werkovereenkomst met strafrechterlijke sanctie, een geheel vrije emigratie van Javanen naar Suriname in het leven te roepen. Reeds in 1930 zal in deze richting een proef worden genomen met een 100-tal gezinnen, waarvoor de medewerking van de Indische regering is ingeroepen en de instemming van het opperbestuur bereids is verkregen.

De bestaande kolonisatiewijze, waarbij de immigrant, alvorens zich als kolonist te kunnen vestigen, eerst eenige jaren als contractant op eene landbouwonderneming werkzaam moet zijn, heeft in de praktijk in het algemeen wel voldaan, doch heeft dit groote bezwaar, dat het koloniatie accrés te veel afhankelijk is van de aan groote schommelingen onderhevige aanvragen der ondernemingen om nieuwe contractanten. Bovendien worden langs den huidige weg zeker niet de beste landbouwers tot emigratie bewogen, integendeel dikwijls juist lieden, die het landbouwbedrijf nooit eerder hebben beoefend, terwijl tenslotte de gezinsvorming bij contractarbeiders gewoonlijk slecht en de daardoor verkregen duurzame bevolkingstoename aanvaankelijk zeer gering is.

De proefneming is eindelijk noodig, opdat in het stadium, waarin het vraagstuk van de poenale sanctie thans verkeert, men zich in Suriname tijdig oriënteert ten aanzien van de vrije immigratie....

Bij dit stelsel van vrije emigratie zal het den vrijen immigrant dus niet alleen vrijstaan om op eene landbouwonderneming of bij een ander bedrijf te gaan werken, maar ook en wel in de eerste plaats om zich als vrije landbouwer in de kolonie te vestigen. Zooveel mogelijk zullen zij dus naar de vestigingsplaatsen worden geleid; ten aanzien van de verkrijging van grond zullen hun al dadelijk dezelfde rechten worden verleend als den immigranten, die op den ouden voet zijn aangevoerd, na beëindiging van hun contract. Besluit de vrije immigrant naar een gouvernementsvestigingsplaats te gaan, dan ligt het in de bedoeling voor korten tijd van landswege in diens voorloopige huisvesting en voeding te voorzien. Verder zal, wanneer tot eene definitieve nederzetting op de vestigingsplaats wordt besloten, per gezin een bedrag van f 50 voor woningbouw worden uitgekeerd, terwijl naar gelang van de behoefte, den vrijen immigrant een voorschot zal worden verleend van ten hoogste f 100. Dit voorschot zal geleidelijk moeten worden terugbetaald en heeft de strekking den immigrant door de eerste maanden van zijn vestiging heen te helpen.

De aangevoerden zullen eerst na 5 jaren aanspraak op vrijen terugkeer kunnen doen gelden.

Ten slotte zal de vrije immigrant, wanneer hij zich blijvend in Suriname wil vestigen en afstand doet van het recht op vrijen terugkeer naar Java, de gebruikelijke premie van f 100,— kunnen ontvangen, dit laatste echter niet vóór ommekomst van een termijn van drie jaar, welke termijn voor de vrije immigranten twee jaar korter gesteld wordt dan voor de gewone contractanten.

**

„De West” van 1 April schrijft:

„In September worden hier de eerste honderd Javaansche gezinnen verwacht, onder het stelsel van vrije immigratie. Hiervan zullen 40 gezinnen gevestigd worden op Domburg, 20 op Lelydorp, 20 op de plantage Slootwijk en 20 op de plantage La Poule in Saramacca.

In verband met de komst der Javaansche gezinnen is een crediet van zes duizend gulden toegestaan voor de verdere afwerking van den Commissaris-Simonspolder in het achterland van Domburg. Hierdoor zal in totaal een oppervlakte van drie honderd tot vierhonderd hectaren land voor bebouwing beschikbaar komen. Het is niet onmogelijk dat het werk zal moeten geschieden in den grooten drogen tijd, dat de Java-

GEBR. VAN OOSTERHOUT - B R E D A
GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291
KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

nen zelve te werk zullen worden gesteld bij het inpolderingswerk.

**

„De West” ontleent aan het Radio-bulletin het volgende bericht uit Albina, gedateerd 12 Maart:

Gisteravond omstreeks half elf werd er een déporté aangehouden terwijl hij op weg was naar de politiewacht. Hij geeft op als naam Louis Stralenberg, geboren te Kerkrade (Limburg) en is 30 jaar oud.

De man spreekt zuiver Nederlandsch. Hij vertelt dat hij dienst nam bij het N.O.I.-leger en in 1918 naar Oost-Indië vertrok, alwaar hij 6 jaar vertoefde. Hij werd bevorderd tot korporaal bij de genietroepen. In 1924 ging hij naar Nederland terug en vertrok eenige maanden later naar de kopermijnen in Afrika. Daar ging het hem niet gunstig en hij trad in dienst bij het vreemdelingen-legioen te Marokko. Later deserterde hij en hij zijn vlucht stal hij een auto, waarmede hij gearresteerd werd. Daarvoor werd hij naar het bagnó gezonden, alwaar hij voor eenige weken terug met het laatste transport aankwam. Hij is voorloopig op vrije voeten gesteld en zal opgezonden worden naar Paramaribo.

**

„De Surinamer” schrijft:

We hebben er reeds meermalen op gewezen, dat het bij ons wel slecht gaat en de toestand verre van rooskleurig is, doch dat we er, in vergelijking met anderen, nog goed voor staan.

Uit particuliere berichten blijkt ons nu, dat het bij onze Engelsche burenen nog veel erger gesteld is dan bij ons. Er is zooveel werkloosheid en ellende, waartegen de Overheid machteloos staat, dat er een groeiende ontevredenheid wordt waargenomen, die ondragelijk wordt. Men is er zelfs bevreesd, dat het vroeg of laat tot een uitbarsting komt.

Er wordt zelfs beweerd, dat er maatregelen genomen worden en versterking is aangevraagd om bij gebeurlijkheden niet machteloos te staan.

Uit de bladen blijkt, dat er een scherpe crisis heerscht en telegrafisch bij het Moederland is aangedrongen op steun voor de suikerindustrie, die met ondergang bedreigd wordt.

**

„De Maasbode” van 5 April schrijft:

Naar wij vernemen, hoopt Z. D. H. Mgr. Th. van Roosmalen, Apostolisch Vicaris van Suriname, weldra over te gaan tot de oprichting van een Latijnsche school voor de opleiding van een inlandsche geestelijkheid.

De Boschneger-Missie in Suriname gaat langzaam maar zeker vooruit. Te Bedotti, 2 uur boven Gansee, kregen we onlangs ineens meer dan 30 catechumenen. Bij den stam der Matuari aan de Boven-Saramacca zijn de Hernhutters sterk; toch hopen wij met Gods genade er binnen afzienbaren tijd weer een geheel dorp voor het ware geloof te winnen, als de kapitein nog wat meer bewerkt is. In de Gran Rio hopen we weldra met een nieuw schoolkerkje klaar te komen. En als de overigens goed-gezinde granman Moewana Jankosso eens voor de Katholieke Kerk kon gewonnen worden, waarvoor een vurig gebed ten zeerste gewenscht is, dan ware geheel de stam der Saramakkans aan de Boven-Suriname te bereiken en te winnen.

**

„De Groene Amsterdammer” is altijd interessant, maar het nummer van 19 April — het „Negernummer” — zal door Surinaamsche lezers met bijzondere belangstelling worden gelezen. Het is rijk geïllustreerd. Wij vestigen speciaal de aandacht op de volgende artikelen: „De negers in onze West”, door C. K. Kesler; „De nieuwe Negertaal”, door Lou Lichtveld en „Ebenhezer ziet de nieuwe mensch”, door Albert Helman.

Verlaging van telegramtarieven:

De radiotelegrafische verkeersmiddelen brengen steeds meer voordeelen aan de gemeenschap, niet alleen in den zin van uitbreiding van de bestaande middelen van verkeer en over het algemeen versnelde totstandkoming van verbindingen, maar zij maken

bovendien lagere tarifiering mogelijk. Dit komt vooral tot uiting in het verkeer met de overzeese gebieden van het rijk, waar, bij gebruikmaking van den rechtstreekschen radioweg zoowel de kabeltaksen als de taksen voor tusschenliggende landen (z.g. transit-taksen) kunnen worden uitgeschakeld.

In het verkeer met Suriname zijn in de telegram-tarieven sedert 1923 reeds de volgende wijzigingen aangebracht kunnen worden:

Suriname via Haiti op 1 Juni 1923 verlaagd van f 4.20 op f 4.12½; via Haiti op 15 October '26 verlaagd van f 4.12½ op f 3.05; via Barbados-radio op 27/7 '25 op f 2.20; via New-York-radio op 1/10 '27 op f 1.75; via Holland-radio en via New-York-radio op 2/1 '28 op f 1.70; via Barbados-radio en via New-York-radio op 1/3 '28 op f 1.70; via Haiti op 1/11 '29 van f 3.05 op f 1.70.

Het laatste tarief zal nu weer een verlaging ondergaan en worden gebracht op f 1.25. Met het departement van koloniën is hieromtrent overeenstemming verkregen. De tariefsverlaging zal eveneens van kracht worden over de nevenwegen New-York-radio en Haiti. De tariefsverlaging zal op 1 Mei a.s. ingaan.

Curaçao

De begrooting voor 1931.

De affectie voor vreemde woorden heeft den administrateur van financiën weer parten gespeeld. Ook overigens is het weinig fraai, wat in de memorie van toelichting staat te lezen: „Op de eerlang in te dienen suppletoire begrooting voor 1930 zal een bouwfonds met aflossing op korten termijn worden aangevraagd, teneinde in staat gesteld te worden de groote openbare werken, welke als gevolg van de huidige eischen binnen enkele jaren voltooid moeten zijn, doch welke gezamenlijke kosten slechts gedeeltelijk geaffecteerd kunnen worden uit gewone middelen van dit korte tijdsverloop, te kunnen uitvoeren”. En iets verder leest men van loonen van arbeiders, die op de kredieten voor onderhoud van gebouwen enz. werden geaffecteerd.

Het is gelukkig, dat er den laatsten tijd nogal wat Nederlandsche ambtenaren naar Curaçao zijn gezonden; nu kan men in het vervolg een hunner om inlichting vragen over stijl en taal.

Intusschen is de eerst vermeldde mededeeling niet van belang ontbloot. De financiering van het bouwfonds zal, voor zooveel dit niet kan geschieden uit gewone middelen, uit de voorschotten uit 's rijks schatkist plaats vinden.

In 1930 zullen waarschijnlijk de bevolkingsregisters voor Curaçao in orde komen. Dan wordt met Aruba en Bonaire begonnen.

Voor den gezaghebber van Aruba wordt een traktementsverhooging van f 9600.— tot f 12000.— voorgesteld, alsmede representatiekosten tot een bedrag van f 3000.—

Het Algemeen Nederlandsch Verbond ziet zijn steun verdubbeld tot f 1000.—

De raming van uitgaven voor „gedruken” is belangrijk verhoogd. Vroolijkheid schijnt men van den economischen welstand dus niet te verwachten. Trouwens, het aantal gestraften neemt steeds toe.

Aan Urbina en den heer Zeilinga is het zeker te danken, dat een kluisdeur voor de Curaçaosche Bank is aangeschaft.

Het nieuwe woord voor uit leening te verkrijgen gelden schijnt te zijn „opgenomen kasgelden”. Ten minste daaruit zal het tekort van anderhalf miljoen over 1929 moeten worden bestreden, zegt de memorie van toelichting. Of de heeren Joekes en Fock hiermee tevreden zullen zijn?

Geheel in Degraaffschen geest is de voorgenomen stichting van een Curaçaosch pensioenfonds. Daarbij wordt ook pensioenkorting in uitzicht gesteld.

Voorts zal er een reservefonds komen, om daarop te steunen in tijden van economische depressie of na catastrophes als orkanen. In dit fonds wordt gestort het begrootingsoverschot van 1927. Verder zijn daarvoor bestemd de overdrachtsbelasting, successiebelasting, uitvoerrecht van mijnproducten, winst van de Curaçaosche Bank en opbrengst van verkocht domein, alle strikt genomen komende uit het kapitaalbezit van de gemeenschap.

De leerzangen voor normaallessen, handels- en zeevaartonderwijs wil men weer instellen.

Voor de bovenwindsche eilanden wordt voor de zooveelste maal de benoeming van een landbouwkundige in uitzicht gesteld.

Aruba.

De commissie tot de zaken der protestantsche,

kerken in Oost en West-Indië roept een predikant op voor Aruba. Het traktement is niet aangegeven. Op de begrooting voor 1931 is f 4800.— uitgetrokken. Er is natuurlijk geen sprake van, dat dit ook maar eenigszins voldoende is. Voortreffelijk is, dat als eisch gesteld is, dat men Engelsch moet kunnen spreken. Ook de Roomsche missie schijnt met het oog op de Amerikanen voor Engelsch sprekende paters gezorgd te hebben. Maar waarom niet als allereerste eisch gesteld: kennis van het Papiamentsch. De landsbevolking gaat toch voor vreemdelingen.

„Koninklijke Boot”.

Veel nieuws levert het verslag over 1929 niet op. De gang van zaken in de vaart op West-Indië was bevredigend, wordt gezegd, maar de sterke daling van de koffieprijzen oefent reeds invloed op de koopkracht van die wereldstreek uit. Ten einde in de bestaande behoefte van het reizigersverkeer tusschen Curaçao en Maracaibo, het oliecentrum in Venezuela, te voorzien, werd het nieuwe passagiersschepje *El Libertador*, groot 1713 bruto registerton, in dienst gesteld. Tot nu toe beantwoordt het geheel aan de verwachtingen. In het najaar wordt de oplevering van de nieuwe *Columbia* verwacht, een motormailschip van ongeveer 8700 bruto registerton voor de Colonlijn. In denzelfden dienst komen de *Prinses Juliana* en de *Koningin Regentes*, van „de Nederland” gekocht.

Het dividend is op 5 pCt. bepaald.

Een belangrijke beslissing.

Men kent dr. Bergmann, destijds directeur van den Openbaren gezondheidsdienst in Curaçao, thans arts in Amsterdam. De *Nederlandsche jurisprudentie* van 5 April I.L. bevat de uitspraak van de Haagse rechtbank in een door hem tegen den Staat der Nederlanden aangespannen geding over de al of niet-rechtmatigheid van zijn ontslag. Hierbij is uitgemaakt, dat Curaçao, als zijnde een kolonie en hebbende ingevolge art. 1 van de grondwet een eigen grondgebied, en volgens art. 61 dier wet een eigen regeering, een zedelijk lichaam is, op openbaar gezag als zoodanig ingesteld, mitsdien met eigen rechtspersoonlijkheid. Dus had niet de Staat maar Curaçao moeten zijn aangesproken. Bovendien, aldus wordt beslist, staat de vraag, of het door den gouverneur van Curaçao verleende ontslag al dan niet onrechtmatig was, niet ter beoordeeling van den burgerlijken rechter; immers die vraag zoude zich, gezien de aan dien gouverneur verleende onbeperkte bevoegdheid om ambtenaren, in dienst van de kolonie, te ontslaan, oplossen in deze andere, of dat ontslag staatsrechtelijk gerechtvaardigd zoude mogen worden geacht.

Eigenaardig, dat hier Curaçao tot tweemaal toe een kolonie genoemd wordt. Over de rechtspersoonlijkheid van koloniën schreef destijds de tegenwoordige Groningsche professor, dr. Bordewijk, zijn proefschrift.

De West-Indische tentoonstelling.

Zij behoort alweer tot het verleden. Doordat de bezoekers van het Koloniaal Instituut vrijen toegang hadden en men alleen als zoodanig kon binnenkomen, valt niet te zeggen, of de tentoonstelling veel belangstellenden getrokken heeft. Wie niet gegaan is, zal het zich nu berouwen.

Ditmaal wel een woord over hetgeen ontbrak. Het is geen verwijt aan de inrichters der tentoonstelling, die zich ook in dit opzicht genoeg moeite gegeven hebben. Wij hebben gemist een inzending van de Dominicaner missie in Curaçao. De Hernhutters en de Redemptoristen in Suriname kwamen met prachtige inzendingen voor den dag. Die zorgen wel, dat zij hun tentoonstellingsmateriaal in Nederland bij de hand hebben, maar de Dominicaners sturen u van Huissen naar Zwolle, om daar te gaan hooren, dat er niets is. Dat is bij de I. t. a. gebleken, en ook nu kwam dat weer heel sterk uit. Het is te hopen, dat er bij de belanghebbers voldoende belangstelling bestaat, om in dit tekort te voorzien. Een afbeelding van een kerk of ziekenhuis met voorstellingen omtrent aard en omvang van den arbeid zijn toch niet zoo moeilijk te maken.

De Falke.

In Hamburg is sinds eenige weken aan den gang het proces over de *Falke*, het schip, dat een expeditie tegen Venezuela had moeten ondernemen. Uit de verhooren vernemen wij, dat een der zeelieden, die de reis had meegemaakt, verhaald heeft, dat, toen de *Falke* in Cumana volk aan land zette, daar een Nederlandsche schoener lag, naar welk schip, toen de *Falke* vertrokken was, bommen zouden geworpen zijn; de schoener zou ternauwernood ontkomen zijn.

Uit den Verren Vreemde

De vraag om onafhankelijkheid in de Philippijnen.

De doorsnee-Amerikaan laat zich om 't vraagstuk der Philippijnsche onafhankelijkheid al heel weinig gelegen liggen. In de Philippijnen zelf blijft het vraagstuk de gemoederen warm houden.

Toen Spanje in den oorlog van 1898 het onderspit moest deiven, was dit den Philippino's, die reeds sedert eenige jaren in opstand waren tegen de Spaansche (priester) overheersching, niet onwelkom. Zij verwachtten van de Vereenigde Staten van N.-Amerika, die den naam hadden democratisch te zijn, bevrediging van hun verlangen naar zelfbestuur en onafhankelijkheid. Dit viel echter tegen.

Nadat de Philippijnen, door den vrede van Parijs, onder Amerikaansche vlag gebracht waren, begon Washington met er een militair bestuur in te stellen. Aanvankelijk bleef de verzetpartij roerig, maar haar onmacht voelend, bond zij geleidelijk wat in. In 1901 kwam de kolonie onder een civielen gouverneur. De landvoogd kreeg in 1905 den titel van gouverneur-generaal. Naast hem stond de door hem voorgezeten „Philippine-commission”, die nog vier andere Amerikaansche en drie Philippijnsche leden telde. In 1913 werd de verhouding omgewisseld, in dien zin dat sedert dien naast den G.-G. in dien raad drie Amerikanen en vijf Philippiniers zitsen.

De kolonie heeft sedert 1902 een gekozen volksvertegenwoordiging. Deze vormde, in samenwerking met de voormelde commission, de wetgevende macht, onder toezicht van het Congres in Washington. De „Governmentlaw” van 1916 bracht de Philippijnen een eind verder vooruit in de richting van zelfstandigheid. De Phil. commission verviel. De wetgevende macht kwam aan een „House of repre-

Maison van Seventer

GROOTSTE INRICHTING VOOR

DAMES- EN

HEERENKLEEDING

— NAAR MAAT —

5089

DEN HAAG

HEERENGRACHT 38 - TEL. 14214

sentatives”, van 81 gekozen en 9 door den G.-G. benoemde leden, en een „Senate” van 20 gekozen en 2 benoemde leden.

Daar het kiesrecht, voor de mannen althans, naar een vrij ruimen maatstaf toegekend is, en de wetgevende bevoegdheid van het eigen parlement ver strekt, meende men in Amerika, dat het verlangen, naar meer zich verder niet in sterke mate zou laten gelden. Maar de Philippino's zijn volstrekt niet bevredigd.

Er zijn nog eenige beperkingen in hun wetgevende bevoegdheid, het uiterste recht van veto berust bij den president der Ver. St., alle wetten moeten aan het Congres te Washington worden medegedeeld, dat het recht van vernietiging heeft. De G.-G. en eenige andere der hoogste autoriteiten worden benoemd door den president der republiek.

De Philippijnen zenden 2 resident-commissarissen naar de Ver. St., deze hebben het recht van spreken in het Amer. Huis van Afgevaardigden, maar de Philippijnen hebben de illusie, om van deze vertegenwoordiging veel heil te mogen verwachten, al lang prijs gegeven.

De partij, die om onafhankelijkheid vraagt, neemt in aantal toe, zij heeft grooten aanhang onder de intellectueelen. Er zijn er onder hen, die revolutionaire neigingen aan den dag leggen, maar over 't algemeen lijkt 't of de meerderheid toch altijd nog vertrouwen heeft op de verwezenlijking binnen a- zienbaren tijd van de toezegging die eenmaal (de Jones-wet) gedaan is, in dezen term: wanneer daarvoor 't juiste oogenblik zal zijn aangebroken.

AUTOREIZEN

5222

Rivièra - Oberammergau - Uitsluitend eerste klas Hôtels
Prog. en inlichtingen „AMOVA”, Korte Poten 25 - Den Haag - Telefoon 17666

Het Amerikaansche Congres telt enkele senatoren, die zich in de Philippijnse gevoelens verplaatsen kunnen. Deze hebben herhaaldelijk gelegenheid gevonden om hiervan te getuigen, als er vraagstukken aan de orde kwamen, waarmede Phil. belangen gemoeid gingen. Maar de onafhankelijkswestie zelf is ook reeds rechtstreeks te berde gebracht. Zoo bracht de senator Dyer, uit Missouri, in 1929 weer een rapport uit, naar aanleiding van een reis, waarbij hij de eilanden goed bestudeerd heeft; hij stelt de Philippijnen, met hun meerendeels christelijke en goed onderwezen bevolking, op een hooger trap van beschaving dan andere Oostersche landen, die reeds volledige onafhankelijkheid genieten, en hij pleit er voor hen ook de gewenschte zelfstandigheid deelachtig te doen worden. Het Amerikaansch Congres heeft dit memorandum nog in studie.

Tevens is de delegatie voor de Philippijnen te Washington, die onder leiding staat van Manuel Rojas, reeds sedert eenigen tijd bezig met het opstellen van ontwerp-wetten voor een nieuwe staatkundige positie van den archipel in O.-Azië. Zij, die als optimisten worden beschouwd, durven hun verwachting echter niet verder laten gaan, dan een voorloopige oplossing, het verlenen van een autonoom bestuur voor 5 jaren, bij wijze van proef, zonder den constitutioneelen band met de V. St. te verbreken. Kwam 't hiertoe, dan zou de kans voor de Philippijnen zeker gunstig gesteld worden. Maar 't is nog maar een opgeworpen denkbeeld.

In de overgangsdagen van Februari op Maart van dit jaar is te Manilla een groot onafhankelijkheidscongres gehouden, waarvoor een 2000-tal gedelegeerden uit alle deelen van het eilandengebied bijeen gekomen was. Dit congres, dat in drie sectien: financiën, onderwijs en politiek, zijn werkzaamheden verrichtte, legde getuigenis af voor het organisatietalent en het beleid van de leiders. De hoofdtoneel was natuurlijk de vraag om onafhankelijkheid. Zooals vanzelf spreekt, is die vraag niet alleen op ingetogen wijze tot uiting gebracht.

Tot hen, die zich onstuimig in nationalistische wesprenkheid lieten gaan, behoorde het lid van het „House of representatives”, de heer Antonio de las Alas, die over de nationalistische beweging sprak. Hij bracht bij die gelegenheid ook het nationalisme in Nederlandsch-Indië te pas. Wat hij hierover ten beste gaf, is kort samen te vatten in deze van hem afkomstige woorden: Java is nog lethargisch, doch kan, gelijk een vulkaan, elk moment tot uitbarsten komen.

Stippen wij, alvorens over de conclusies, die het onafhankelijkheidscongres aangenomen heeft te spreken, nog een bijzonder interessant gedeelte uit de verslagen aan.

„De slotzitting van het Congres werd gekenmerkt door groot enthousiasme, vooral toen Sultan Sa Ramain uit Mindanao opstond en nadrukkelijk namens de Mohamedaansche Philippino's verklaarde, dat Christenen en Mohamedanen voortdurend eendrachtig moeten strijden voor onafhankelijkheid. *Het zou mij niet kunnen schelen, verklaarde de spreker, wanneer ik op dit oogenblik zou moeten sterven, wanneer slechts de vlag der onafhankelijkheid boven dit land wappert. Laat ons worstelen voor de vrijheid en laat ons er voor sterven. Uw broeders van Mindanao wenschen geen separatie van hun land.*

Toen kende het enthousiasme geen grenzen en minutenlang applaus volgde op deze rede.

Andere Moro-leiders drukten eveneens hun wensch uit om den strijd gezamenlijk met de Christenen te voeren.”

Het congres van Manilla kwam aan het slot van zijn veeldaagsche zitting tot een plechtige verklaring, in twaalf punten, die aan Amerika en aan de geheele wereld den vasten wil van de Philippijnen om onafhankelijk te worden, moet voorhouden. Daarin worden de volgende redenen opgesomd, waarom de V. St. tot die onafhankelijkheidsverklaren behooren te besluiten.

Omdat de tijd rijp is voor de vervulling van de belofte neergelegd in de Jones-wet, en omdat door Amerika een gegeven woord nimmer gebroken wordt. Omdat de Phil. gelooven in het beginsel van het zelfbeschikkingsrecht der naties, en de wil hier gericht is op het stichten van een eigen republiek. Omdat het geloof bestaat politiek en economisch beter uitgerust te zijn dan vele onafhankelijke naties, alsmede het verlangen het risico en de verantwoordelijkheid der onafhankelijkheid te aanvaarden. Omdat, naar hun opvatting, de beste school voor onafhankelijkheid, onafhankelijkheid zelf is, vrijheid van denken en handelen zonder buitenlandsche overheersing. Omdat door een langer blijven onder Amerikaansche leiding en inmenging, de moeilijkheden om de politieke en economische relaties te verbreken slechts te grooter zullen worden. Omdat de regeeringspolitiek door Amerika's vertegenwoordigers in de Phil. gevoerd geen vaste lijn volgt, waaraan men houvast heeft. Omdat het brandmerk van nationale onmacht den maatschappelijken en politieken vooruitgang belemmert. Omdat de tarievenrelaties steeds zijn uitgevaardigd op grond van speciale Amer. belangen en niet zijn ingegeven door belangen van het Phil. volk. Omdat verschil in ras, geschiedenis en vorming een harmonischen omgang

tusschen het Amer. en het Phil. volk belemmeren onder één vlag. Omdat het scheppen van een Philippijnse republiek Amerika weer zal maken tot kampioen voor de onderdrukte naties. Omdat dit de vriendschap en het onderling begripen tusschen Amerika en de Philippijnen zal bevorderen.

Men ziet geen rebelle, maar een poging tot vriendschappelijk overreden. De plechtige verklaring die geenerlei bedreiging uitsprekt, besluit dan ook met: Aangezien wij verlangend zijn de vriendschap van Amerika te behouden, verzoeken wij het de eenige mogelijke politiek te voeren: onmiddellijke onafhankelijkheid.

Alles te zamen genomen, geeft de verklaring in tactisch gekozen woorden, toch duidelijke teekenen van levendig ongeduld.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

Opvoering van „Het Spookhuis”.

Ter sluiting van het seizoen werd den leden van de Afdeeling 's Gravenhage der Vereeniging „Oost en West” op 22 April j.l. in het theater „Seinpost” de Indische Klucht „Het Spookhuis” van Henri van Wermeskerken, met Mia Aarwen in de hoofdrol, aangeboden.

De Voorzitter van de Afdeeling, de Heer F. van Peski, sprak eenige welkomstwoorden en memoëerde met voldoening, dat verschillende voorstellingen op Indisch gebied, zooals lezingen, filmen en Indische dansen, den leden in het afgelopen seizoen zijn voorgezet en dat nu de leden weder vergast worden op een tooneelvoorstelling van „Het Spookhuis.” Hij sprak den wensch uit, dat de leden zich kostelijk zullen amuseeren en dat het aan lachsalso's van het auditorium niet zal ontbreken. Jammer, dat nog geen Indische opera's bestaan, anders zou de opvoering daarvan eveneens op 't programma staan.

Mevrouw Mia Aarwen, die de hoofdrol vervulde en de ouderwetsche volbloed Indische vrouw als Oma verbazend goed weergaf, was juist de persoon, die de schrijver hier bedoeld heeft. Van den aanleg en het talent dat Mevrouw Mia Aarwen bezit en die zij tot een aanmerkelijke hoogte heeft weten te brengen, is ditmaal ruimschoots door haar gebruik gemaakt. Zij was dan ook met haar levendig spel en gebrekkig Hollandsch sprekend taaltje, het succes van den avond en heeft hier werkelijk een glansrol gecreëerd.

Van de andere medespelenden, die haar zeer verdienstelijk ter zijde stonden, moeten we in de eerste plaats den heer Johan Mulder (Mr. Proper) vermelden, die een zware rol vervulde en zeer goed spel te zien gaf.

Ook de heer Dick Kruseman speelde zijn rol als Commissaris van Politie op zeer uitnemende en geestdriftige wijze, terwijl het ensemble-spel der overigen bijzonder geprezen mag worden.

Een succes tevens voor Mevrouw Aleida Roelofsen, op wie de regie rustte en die de spelers bij het instudeeren op voortreffelijke wijze heeft geleid en bijgestaan, terwijl ook de rol van souffleuse bij Mevrouw Jopie Clignett in zeer goede handen was.

Aan allen nogmaals onzen hartelijken dank.

De talrijke aanwezigen bleken zich kostelijk met deze klucht te vermaken; de volle Seinpostzaal daverde voortdurend van het lachen en was dan ook gul met toejuichingen; na elk bedrijf levendig applaus, terwijl de dames-medewerksters rijk met bloemen gehuldigd werden. Het geheel oogstte een groot succes.

Het is te hopen, dat de leden van dit gezelschap in de gelegenheid worden gesteld in meer plaatsen van ons land hun talenten te vertoonen. Moge dit artikel hiertoe een opwekking voor onze andere afdeelingen zijn!

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN

Afdeeling Bergen op Zoom.

Op 5 Mei te 8.00 nam. in de groote zaal van Thalia Liederavond, aangeboden door Mevrouw M. Sitsen—Russer.

Tusschen de zangnummers korte voordracht van den heer Ir. P. Sitsen over culturele vereenigingen in N.O.-Indië.

Volledige tekstboekjes in de zaal verkrijgbaar ad f.0.25 per exemplaar.

Plaatsbespreking op 5 Mei te 12 uur (loting om half één precies. ad. f.0.10 per persoon).

Ieder lid heeft recht zich door twee huisgenooten te doen vergezellen.

De Secretaris.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f.2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

5039

Vereeniging „Oost en West”

Opgericht 3 Mei 1899.

Afdeelingen in Amsterdam, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Bergen op Zoom, Deventer, Twente (zetel Enschedé), 's-Gravenhage, Groningen, 't Gooi (zetel Hilversum), Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht. Vertegenwoordigers in Oost-Indië, Suriname en Curaçao.

De Vereeniging „Oost en West” beoogt het onderhouden en versterken van den band tusschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Rijk der Nederlanden, door het bevorderen van hunne zedelijke en stoffelijke gemeenschappelijke zoowel als bijzondere belangen.

Zij neemt derhalve stelling tegen de verderfelijke invloeden, die zoowel in Oost-Indië als hier te lande aansturen op een verbreking van het Rijksverband.

Voor zooveel dit binnen haar werkingsfeer ligt, werpt zij daartegen een dam op door de bevordering van al datgene op zedelijk en stoffelijk gebied wat de Overzeesche deelen met het Europeesche onderling verbindt.

Zij beigt daartoe verschillende midde'en.

In de eerste plaats verspreidt zij populaire kennis van ons Overzeesch gebied onder het Nederlandsche Volk door voordrachten, lezingen, tentoonstellingen enz.

Van de hieronder vermelde organen der Vereeniging worde hier in het bijzonder genoemd het *Koloniaal Weekblad*.

Het Koloniaal Weekblad is een betrouwbare gids en vertolkt mede de in O.- en W.-Indië heerschende rechtmatige gevoelens en verwachtingen, verband houdende met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied, en geeft een overzicht van de geschriften welke over O.- en W.-Indië, vreemde nederzettingen en verre landen, verschijnen.

Om ons doel te bereiken is moreele en financieele steun onmisbaar; beide worden verleend door toetreding als lid of als begunstiger.

Sluit U dus aan bij de Vereeniging „Oost en West”, Telefoon 14519.

Het Hoofdbestuur:

R. ZUYDERHOFF, Voorzitter
F. VAN PESKI, Onder-Voorzitter
F. H. W. J. R. LOGEMAN, Lid
F. H. A. VAN DER BRUGH
Secr.-Penningm.

Dagelijksch
Bestuur.

Jhr. Dr. C. G. S. SANDBERG
M. GARSCHAGEN, A'dam
E. ROODHUYZEN, Amersfoort
J. C. BAARS, Apeldoorn
Mr. J. HUGES, Arnhem
W. H. R. OXENAAR, Breda
Mr. Drs. P. A. F. BLOM,
Bergen op Zoom

Dr. H. H. ZEIJLSTRA Fzn, Deventer
Ir. J. D. RUYSS, Enschedé
J. FRANKE, Groningen
L. F. C. ALERS, Hilversum
J. A. VAN HAMEL, Leiden
H. P. DEINUM, Haarlem
F. RÖPCKE, Nijmegen
Mr. J. G. HUIJSER, Rotterdam
H. SOMERMEIJER, Utrecht.

Adviseerend lid:

P. J. DE KANTER, Voorzitter van het Algem. Nederl. Verbond

Eere-leden:

Dr. J. C. KONINGSBERGER
L. A. BAKHUIS.

Eenige der bijzondere organen van „Oost en West”.

Het *Koloniaal Weekblad* wordt door de Vereeniging uitgegeven en verspreid met het doel een onbevangen oordeel te geven op cultureel en maatschappelijk gebied.

Het *Informatie-Bureau* staat ten dienste van hen die geneigd zijn een werkring te zoeken, voor



DAMESSTOFFEN
ZOOVEL
VOOR DE TROPEN
ALS VOOR HOLLAND

BOTHE
Veenestraat 21, Den Haag

STALEN WORDEN TEN
SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
FRANCO GEZONDEN
DOOR GEHEEL NEDERLAND

5014

KOFFIEBRANDERIJ en THEEHANDEL
TH. SITEUR 5330
Telefoon 411 **APELDOORN**

Een keur van de edelste Koffie- en Theesoorten uit de laatste oogst der beste plantage's zijn bij ons ter Uwer beschikking, ook al stelt U de hoogste eischen.

Postpakketten 2½-4½ kilo franco door geheel Nederland. Vraagt prijsopgaaf.

zich, hunne kinderen of pupillen in Oost- of West-Indië. Leider: H. J. A. Raedt van Oldenbarneveldt, oud-Resident, K. Voorhout 6, Den Haag, Telef. 14519. Bureau van 10 tot 12 uur v.m. en van 2.30 tot 4 uur n.m.

Door de zorg van dit bureau wordt een serie boekwerkjes uitgegeven over Staats- en particuliere betrekkingen in O- en W.-Indië, alsmede over andere koloniale onderwerpen, alle vermeld in het Koloniaal Weekblad.

De *Leeszaal* in het gebouw der Vereeniging, geopend van 10 uur voormiddag tot 4.30 uur namiddag voor raadpleging, lezing en inzage van de voornaamste Oost en West-Ind. maand-, week- en dagbladen, alsmede tijdschriften, periodieken en boekwerken op Koloniaal gebied.

Het *Tehuis voor Indische Studenten* voor alle landaarden. Directeur J. C. Hietink, Oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752.

Het *Tehuis voor Nederl.-Indische bedienden*, genaamd „Persingahan”. Directeur: F. de Munnik, van Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Telef. 50248. Voor tijdelijk onderkomen, arbeidsbemiddeling, hulp en raad.

Het *Comité voor Opleiding van Indische Jongelieden* (Studie Commissie van „Oost en West”), samenwerkend met de van Gouvernementswege ingestelde „Voorlichtingscommissie” te Batavia. Inlichtingen worden verstrekt door den Raadsman voor Studeerenden bij het Ministerie van Koloniën, O. M. Goedhart, Oud-Gouverneur van Atjeh, zoomede door den Directeur van het Tehuis voor Indische Studenten voornoemd (Prins Mauritsplein 23).

De *Commissie voor West-Indië*, onder Voorzitterschap van Prof. Dr. Ph. C. Flu, ter voorlichting op maatschappelijk gebied. K. Voorhout 6, Den Haag, Telef. 14519.

KAWETJES
DEN HAAG

KLEERMAKERIJ FIRMA J. L. SCHMITZ
VAN LOOSTRAAT 144 (5403) TELEF. 54171
Costuum opp. f 1.20. Cost. ontvl. en opp. f 2.20. Costuum keeren f 17.75. Demi keeren f 12.80. Costuum naar maat 45, 50, 55, 60, 65, 70. Betaling f 15.—, bij afl. f 10.— p. m. Contant 5 pCt. korting. Prijzen voor vermaken en repareren worden vooruit opgegeven. Vraagt onze Stalencollectie.

H. S. SYBRANDY

Accountant. — Lid Ned. Br. van Acc.
Leeraar M. O. Boekhouden. 5323
Alle accountantswerkzaamheden.
Opleiding voor Praktijk en Examens.
WEIMARSTRAAT 21a. Lijnen 5, 10, 11 en 20.

De *Permanente tentoonstelling* van voortbrengselen op het gebied van N.-I. Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvuigt, in het perceel „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag, Telef. 14695. Presidente de Douair. Jhr. O. van Beresteijn—Tromp.

Namen en adressen der leden van Afdelingsbesturen.

Amsterdam:
Ir. G. C. v. d. Wall Bake, Voorzitter, Heerengracht 272.
W. C. Bonebakker, onder-Voorzitter, Jan v. Goyenkade 27.

L. D. Petit, Secretaris, Van Breestraat 21.
M. Garschagen, Penningmeester, Keizersgracht 604.
W. Rehbock, Joh. Vermeerstraat 73¹¹.
Dr. F. W. T. Hunger, Van Eeghenstraat 52.
Mr. Dr. W. Dijkmeester, Jan v. Goyenkade 23.

Amersfoort:
Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité, Voorzitter, Groote Koppel 17.
Mr. E. H. Bergsma, Secretaris, Huygenslaan 7.
Mevr. W. ter Coq—Heukers, Penningmeesteres, Da Costaplein 3.
E. Roodhuyzen, onder-Voorzitter, Prinses Marielaan 18.
Mevr. F. v. d. Post—Liefink, Lid, Utrechtsche weg 120.
A. F. W. Weijers, Bibliothecaris, Huygenslaan 35.

Apeldoorn:
F. A. Erkelens Azn., Voorzitter, Soerensche weg 35.
J. C. Baars, Secr.-Penningm., Jagersweg 42.
H. A. Schoonhoven, Soerensche weg 57.
J. van Regteren, Eendrachtstraat 71.
E. W. van Toledo, Jachtlaan 42.

Arnhem:
Mr. J. Huges, Voorzitter, Ernst Casimirlaan 30.
G. J. v. d. Heide, Secretaris, Benedendorpsweg 8, Oosterbeek.
C. J. Gombault, Penningmeester, Kastanjelaan 17, Velp.
H. M. Keppel Hesselink, Stationsplein 13.
F. Ruinen, Beetsstraat 1.
A. Mees, Oosterbeek, Heveadorp.
J. A. F. Marmelstein, „Huize Meta”, Renkum.

Bergen op Zoom:
Mr. Drs. P. A. F. Blom, Voorzitter, Hoogstraat 10.
F. J. A. Keuchenius, onder-Voorzitter, Kerkstraat 16.
J. H. W. Bruins, Secretaris, Wouwsche weg 144.
Mevr. J. G. de Witte Rogier, Penningmeesteres, Z. Z. Zoom „de Rietvink”.
Mr. B. J. H. v. Blaricum Azn., Asselbergstraat 11, Chr. Rogier, Stationsweg 15 en C. J. L. M. Sitsen, Antwerpsche straat 28, Commissarissen.

Breda:
W. H. R. Oxenaar, Voorzitter, Burgem. Kerstenlaan 3.
J. E. Timmer, onder-Voorzitter, Ginnekenweg 36.
E. W. v. Vegchel, Secr.-Penningm., Ginnekenstraat 119.
H. J. Voskuil, Teteringenstraat 2, J. J. de Neeve, Willemstraat 9 (Informatie-bureau), P. v. d. Biggelaar, Ginnekenweg 44, Leden v. h. Bestuur.

Deventer:
P. H. v. Groningen, Voorzitter, Achter de Muren 54.
Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Secretaris, Directeur van het Koloniaal Landbouw Museum, Singel 1.
G. Alberts, Penningmeester, Zwolsche weg 72F.
B. Sonnenberg, Singel 21.
Mr. F. W. R. Wittewaal, Brink 28.
L. R. Wentholt, Gorssel.

Groningen:
Jhr. Mr. W. W. Feith, Voorzitter, Ossenmarkt 8.
J. Franke, Secr.-Penningm., Hoogezand F 76.
K. J. Krythe, Praediniussingel.
P. J. Hommes, Oranjesingel 5.
B. A. Kwast, Noorderstationstraat 84.

‘t Gooi, met zetel Hilversum:
L. F. C. Alers, Voorzitter, Godelindeweg 10.
Mr. A. H. Klein, onder-Voorzitter, Rostocklaan 11b, Bussum.
A. Hoogesteger, Secr.-Penningm., Bisonlaan 4.
K. W. Eschauzier, 2de Penningm., Hooge Naarderweg 49.
Majuffr. B. J. v. Maarseveen, Zonnelaan 16.
J. v. Hecht Muntingh Napjus, Dalweg 21.

Den Haag:
F. van Peski, Voorzitter, (adres Hoofdbestuur).
L. A. Bakhuis, onder-Voorzitter, Franc Maelsonstraat 34.
J. C. Baudoin, Secr.-Penningm., Jac. Hopstraat 12.
Dr. H. D. Benjamins, Stadhoudersplein 4.
Jhr. Mr. M. M. van Asch van Wyck, Parkstraat 77.
Mevr. G. J. v. Aalst—Koopman, Thomsonlaan 58.
Mevr. C. v. Assen—Sol, Pieter Bothstraat 53.

Haarlem:
A. G. Boes, Voorzitter, Verspronckweg 23.
P. L. van Bueren, onder-Voorzitter, „Huize de Denen”, Santpoort.
H. P. Deinum, Secretaris, Hogendorpstraat 3.
O. R. A. Michelsen, Penningmeester, Westerhoutstraat 4.
C. Schermers, Schotersingel 99.
K. Sanders, Westerhoustraat 25.
H. F. Tillema, Parkweg 12, Bloemendaal.

Leiden:
J. A. van Hamel, Voorzitter, Steenshuur 3.
Mr. E. Rijke, Secretaris, Witte Singel 58.
H. T. Damsté, Penningmeester, Koninginnelaan 11, Oegstgeest.
Prof. Dr. Ph. S. van Ronkel, Zoeterwoudsche Singel 44.

Nijmegen:
G. J. Burgers, Voorzitter, Gugotstraat 3.
Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Secretaresse, Berg en Dalsche weg 134.
E. Verwey Mejan, 2e Secretaris, Hazenkampsche weg 46.
L. K. C. Röpeke, Penningmeester, Joh. Vijghstraat 69.
Mevr. J. M. S. Hoogeland—Maarschalk, Evertsenstraat 5.
Dr. J. G. Bantjes, Staringstraat 11.
J. J. Barendsen, Driehuizenweg 23.

Rotterdam:
Mr. J. G. Huyser, Voorzitter, Vredenhofweg 32, Kralingen.
Majuffr. A. R. Gransberg, onder-Voorzitter, Westersstraat 256.
F. A. Vervloet, Secretaris, Westersingel 87.
W. C. Schalkwijk, Penningmeester, v. Vollenhovenstraat 20.
Z. G. Ph. Marcella, Mathenesserlaan 324.
W. Ruys B.Ezn., Heemraadsingel.
C. J. Pluygers, G.C.zn., Boompjes 17a.

Twente, met zetel Enschedé:
E. D. B. Mans, Voorzitter, Deuringerstraat 118, Enschedé.
J. J. Hansma, Secretaris, Groen v. Prinstererlaan 37.
Majuffr. S. C. van Kempen, Penningmeesteres, Minister Loudonlaan 13, Enschedé.

Utrecht:
Prof. L. van Vuuren, Voorzitter, Drift 21.
Mevr. L. P. van der Wijk—v. d. Haar, Secretaresse, Maliebaan 127.
H. Somermeijer, Penningmeester, Frans Halsstraat 22.
P. Ch. Boland, Frans Halsstraat 51.
J. J. Mac—Kenzie, Willem Barentszstraat 58.

VAN DE REDACTIE.

„Boeatan” en de Minahassa-loterij.

De rijsttafel-avonddinners, welke in „Boeatan”, Heulstraat 19, iederen *Donderdag* en *Zondag* van half zeven tot negen uur, plaats hebben ten bate van de *Minahassa-loterij*, vallen zeer in den smaak en zullen daarom geregeld worden voortgezet, totdat de trekking plaats heeft.

De rijsttafel in „Huize Voorhout” gaat echter niet van „Boeatan” uit.

Oostelijk Minahassa Comité.

Weet u waar Epse ligt... en Harfsen? Niet? Zoekt u dan maar eens op de kaart in de buurt bij Deventer en Zutphen en ga er van den zomer eens heen. Wat die met het Minahassacomité te maken hebben? Dit, dat in die kleine buurtschappen 128 loten verkocht zijn en f 56.90 aan bijdragen zijn geven, ondanks 't feit dat hier ook bij de eerste inzameling zeer ruim is gegeven. Gij kleinmoedigen, laat dit u een hart onder den riem steken en de overtuiging geven, dat er wel belangstelling is, als men slechts werkt, flink werkt en met liefde de zaak voordraagt. En wie bezwaren heeft — laat die zijn gave offeren zonder een lot te nemen. Er blijkt ook uit, dat er den vorigen keer nog welwillende menschen niet bereikt zijn. Hulde aan den verkooper in die streek! Dat zijn voorbeeld u allen prikkel! De Secretaris v. h. O.N.M.C. Jagersweg 42. Tel. 1358 Postgiro: 93038 J. C. BAARS.

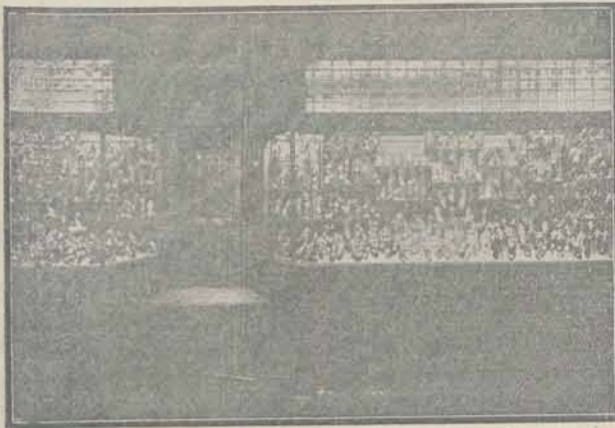
Van onze Adverteerders.

Uitbreiding.

Kortelings opende de bekende schoenenfirma R. v. d. Valk, sedert jaren gevestigd Hoofskade 86 en Boekhorststraat 18 te 's-Gravenhage haar derde magazijn in het fraaie pand Fahrenheitstraat 482, te Den Haag.



Bij ons binnentreden waren we verrast, door den overvloedigen voorraad schoeisel, waarvan de étalage-foto hier eenig idee geeft.



Er is dan ook letterlijk voor den meest verwenen smaak een keuze, van den eenvoudigste tot den meest chiquen avondschoen toe en we twijfelen niet of deze vakkundige firma zal ook deze wijk in korten tijd veroveren.

Wij wenschen de firma Van der Valk alle succes toe met haar energieke ondernemingsgeest.

Alles wat vijf jaar achtereen op de zelfde manier gedaan werd, heeft een grondig onderzoek of een wijziging noodig. (De Zakenwereld).

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINGSCHOOL”

1ste SWEELINGKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

MEISJESSCHOOL VOOR LEERLINGEN VAN 6 TOT PLM. 19 JAAR - KLEINE KLASSEN

L. O. met Fransch en Handenarbeid MULO opleiding A. en B. Hoofd, Mejuffrouw M. A. G. STEFFELAAR
Inlichtingen verstrekt gaarne Mevrouw E. CH. STAMM'LER-BÖTTGER, gewezen Directrice der 1ste Lagere Meisjesschool, Koningsplein, Oost. Weltevreden, Schuytstraat 217, Den Haag. 5100

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. de Vries, hoofdadministrateur burg. ambt. bij den magazijndienst der intendance, Van Boetzelaerlaan 67, Den Haag; C. van Andel, referendaris bij het depart. van B.-B., Noordsingel 76, Rotterdam; H. J. Vingerhoeds, assistent-resident bij den Alg. Bestuursdienst, Wilhelminastraat 118, Den Haag; G. F. Berg, ingenieur 1e kl. bij de S. S. en Tr., Kenaupark 1, Haarlem; F. H. Tielman, alg. ontvanger der 3e kl. van 's Lands Kas te Ternate, Adriaan Pauwstraat 9, Den Haag; ir. E. E. Hens, ingenieur 2e kl. bij de W. en 's Lands B. O. W., Van Hoogenhoucklaan 78, Den Haag; J. A. Krauss, beheerder 1e kl. bij den Pandhuisdienst, Beukstraat 94, Den Haag; J. Kingma, onderopzichter machinist bij de S. S. en Tr., Ringdijk 49B, Amsterdam-O.; C. Disco, radio-commies 1e kl. bij den P. T. T.-dienst, Groot Hertoginnelaan 213, Den Haag; P. E. Emanuel, controleur 1e kl. bij het B. B., v. Weede van Dijkveldstraat 37, Den Haag; A. T. C. O. van Hengst, opzichter bij de S. S. en Tr., Snelliusstraat

AMERSFOORT

N.V. „PATRIA” 5303
Boek- en Fotohandel. Kantoortartikelen.
UTRECHTSCH WEG 46 AMERSFOORT
TELEFOON 653

L'HIRONDELLE
W. K. VAN ROSSUM
16-18 LANGESTRAAT
AMERSFOORT

Dameshoeden
Confectie
Handschoenen
Kousen

TELEFOON 407

5304

KAWEE'TJES

BERGEN OP ZOOM

Firma TIMMERMANS

KORTE MEESTRAT 21-23 - BERGEN OP ZOOM 5398
MEEST MODERN
KRISTAL, PORSELEIN, GLAS en AARDEWERK.
GROOTE SORTERING - BILLIJKE PRIJZEN

N.V. Asselbergs' IJzerhandel

IJzerwaren, Gereedschappen, Huishoudelijke Artikelen
Lievrouwestraat 41 - BERGEN OP ZOOM
Telefoon 9 - Postcheque 7186 - Postbus 24

HAARLEM

G. M. OORD

Groote Houtstr. 108 - Tel. 13046
HAARLEM

GRAMOPHONE - SPECIALIST
Verzending naar Oost- en West-Indië
onder garantie. 5353

NIEPHAUS en BLANSERT

Makelaars - Woningbureau 5352
KRUISWEG 68a HAARLEM
Vraagt gratis toezending „Haarlemsche Woninggids”.

AMERSFOORT

HET KAPPERSHUIS

Salons voor Dames en Heeren - Manicure - Pedicure
Permanent-Wave „Eugene”. Parfumerieën. Toiletartikelen.
Wed. J. BOSUIZEN 5307
Tel. 1050. Julianaplein 1. AMERSFOORT.

Stoomwasscherij „DE HOOP”

(GEBR. NIEUWLAND) 5300
Tel. no. 170. AMERSFOORT.
Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familiën.

FIRMA J. W. VAN ACHTERBERGH

— COMPLETE WONING-INRICHTING - 5299
— BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ -
Telefoon No. 238 Gevestigd 1883
WESTSINGEL 10-13 AMERSFOORT

ROTTERDAM.

STOOM- WASCH- EN STRIJKINRICHTING

voor Overhemden, Boorden, Manchetten, Fijne Damastin,
Tafelkleeden, Gordijnen, Tricot-Goederen (Systeem Jaeger) enz.
BANIERSTRAAT 60a - Telefoon 41889
Beveelt zich beleefd aan bij Indische families. C. MOLIJN.
5283

JOH. G. GONLAG

DAMESKAPPER - PERMANENT WAVING
Binnenweg 138b, ROTTERDAM - Tel. 12728

BREDA.

P. A. VAN DONGEN

Giro No. 123452 BREDA 5272
Karrestraat 22 Interc. Telefoon 63

Handel in Oesters, Visch en Comestibles

Fongers Rijwielen - Van Delft's Kinderwagens
Jaarsma Vulcana Victoria Haarden - Luxe Artikelen

CHARLES JONKERS 5271
FIRMA JOS. JONKERS & ZOON
HAAGDIJK 3 - TELEF. 24 BREDA

DE FIRMA WOLTERBEEK-SMITS N. GINNEKENSTRAAT 33 BREDA

Beveelt zich beleefd aan voor levering van alle Indische
Artikelen en Comestibles, alsook voor volledige Indische
Rijsttafels. - Telefoon 199. - 5276

A. DE KONING & ZOON - GINNEKEN

— DESKUNDIGE TUIN-ARCHITECTUUR -
— AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN
Rotstuinen - Borders - Flagstons Tuinpaden
Artistiek Bloemwerk - Speciale Cacteeën Cultuur
MOLENSTRAAT 9 5265 Telefoon 1499 (Breda)

UTRECHT

Banketbakkerij en Lunchroom

F. J. KEERS 5358
Vreeburg 15. Tel. 10476. UTRECHT

LEVENDE ARBEID

BINNENHUISKUNST - OUDEGRACHT 44 - UTRECHT
E Glas- en Aardewerk, naar ontwerpen van COPIER,
GIDDING, DE BAZEL, BERLAGE en anderen. 5356
V Specialiteit in handgeklopte Bronzen en Tin. Vele
A soorten Moderne Lampen. Telefoon 14887

Firma Wed. F. C. BAKKER

WIJNHANDEL - LIKEURSTOKERIJ
Oude Gracht 88 b. d. Viebrug
Telefoon 10456 5357 UTRECHT

HILVERSUM

FIRMA D. BRANDSMA - HILVERSUM

Telefoon 1642 - GROEST 82a - Postrek. 32558
FABRIEK VAN METAALVERSIERING - VERNIKKELEN
BRONZEN - MOFFELEN - ZANDSTRAAL-INRICHTING
Rijwielwerk uitsluitend voor den handel 5366

H.H. Leden koopt bij C. VAN DEN AKKER

RIJWIELMAGAZIJN „SERVA” 5365
Telefoon 2913 - Simon Stevijnweg 4 - Hilversum
Vakkundige reparatie Vraagt onze speciale conditie

APELDOORN

Magasin de Nouveautés v/h. Gebr. Levy
APELDOORN 5332

Dames- en Kinderconfectie - Mode-artikelen
S. Tricotage - Corsetten - Handwerken S.

DE ELEGANTE VROUW

draagt hoeden van MAISON CHIQUÉ
Hoofdstraat 158 - APELDOORN
5326

DEVENTER

Fa. GEBR. WAGENVOORT

HET VAN OUDS BEKENDE ADRES OP
HET GEBIED VAN ELECTRICITEIT 5363
Brink 81 - DEVENTER - Tel. 448

RIJSWIJK (Z.-H.)

Banketbakkerij „PONSEN”

Bestellingen voor feestgelegenheden extra korting.
f 10.- aan bons geeft recht op een tablet chocolade à f 1.-
TELEFOON 10529 - 5282
RIJSWIJK, Heerenstraat 52 - Telefoon 18062

NIJMEGEN

Bloemenmagazijn



Handelskweekerij

Hofleveranciers
TUINARCHITECTUUR „GERVA”
N.V. Gerretsen-Valeton 5335
P. MARTTIN, Directeur

Nijmegen
Hertogstraat 27

Telefoon 781

Hees
Wolfkuilscheweg 189

FIRMA C. KNIJFF & ZOON

KLEEDING NAAR MAAT
JOHAN VIJGHSTRAAT 21 - TELEFOON 756
NIJMEGEN
STALEN OP AANVRAGE 5334

LEIDEN

Het solide adres voor:

Haarden - Kachels - Kinderwagens
Lampen - Gascomforen en Gasfornuizen enz.
Nieuwe Rijn 24, Tel. 2525 en
Haarlemmerstraat 235, Tel. 1353.
W. ZAALBERG - LEIDEN. 5251

Bloemenmagazijn C. KRIEST

Korevaarstraat 6, LEIDEN - Telefoon 1508
Smaakvol en goed verzorgd Bloemwerk
Graikransen 5252 Bruidsbouquetten



PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te uiten. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen blijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziek-kennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geef daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U misschien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf

f 550.—

GOOSEN & SWAGERMAN
LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG TELEF. 37967
PIANO'S ORGELS RADIO

5289

Familie-Pension Zaalberg van Zelst

De Laïressestraat 5-7 — AMSTERDAM

Aanbevolen adres voor Indische familiën.
Ruime Appartementen. — Centrale Verwarming
Warm en koud stroomend water op alle kamers.
Ruime Badkamers. 5390
Momenteel beschikbaar groote gemeub. Suite.

70, Den Haag; A. G. Eerdmans, ambt. 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Regentesselaan 26, Den Haag; mej. H. Koot, onderwijzeres 2e Klasse bij het O. W. L. O., Groot Hertoginnelaan 213, Den Haag; ir. A. van de Weijer, ingenieur 3e Klasse bij den dienst van den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Wilhelminasingel 110, Maastricht; mr. A. W. van Nes, ambtenaar ter beschikking van den Belastingdienst, Sloterlijk F 104, Amsterdam; H. Weesendonk, tijdelijk molenbaas bij de Bankaafwinning, Ged. Schalkburgergracht 72, Haarlem; S. M. Seijffers, gouvernementsveearts bij den B. V. D., Willem Barentszstraat 18bis, Utrecht, J. J. Pettinga, als voren, Culemborg.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. M. Kat, verpleegster 1e Klasse bij den dienst der Volksgezondheid, Badhuiskade 4, Scheveningen; mej. F. Walbehm, 1e commies bij de S. S. en Tr., Jul. van Stolberglaan 125, Den Haag; mr. H. Kraak, voorzitter van de Landraden te Makassar e.a., H. W. Mesdagstraat 8A, Groningen; F. H. Bronckers, hoofdredacteur 1e kl. bij de stadspolitie te Bandoeng, Treebeekstraat 135, Treebeek (L.); E. Werlman, gediplomeerd gezaghebber bij het B. B., Musselkanaal (Gr.); A. Luiting, opzienerseiner bij het Marine Etablissement te Soerabaja, Van Breestraat 92, Amsterdam; H. Buijs, wnd. hoofdagent van politie 1e Klasse, Schelstastraat 9, Amersfoort; A. L. J. Soffers, controleur 1e kl. bij den P. T. T. dienst, Antwerpenschestraat 45, Bergen op Zoom; H. C. Hoekwater, controleur 2e kl. bij den P. T. T. dienst, Prins Willemstraat 34a, Scheveningen; L. J. M. H. van den Bongaert, schatkistambtenaar 3e kl. bij 's Landskas te Cheribon, Notgerusweg 11a, Maastricht; J. Verschuur, plaatsvervangend inspecteur bij het W. L. O., hotel „De Doelen”, Leeuwarden; ir. P. A. Jellema, ingenieur 2e kl. bij de S. S. en Tramwegen, Obrechtstraat 448, Den Haag; W. L. Weijer, ondercommissaris bij de algemeene politie, Hugo de Grootstraat 80, Den Haag; E. F. Ph. Benninger, douanecommissie 1e kl., Sweelinckstraat 31, Den Haag; mevr. A. M. R. Hulswit, geb. Van Gelder, onderwijzeres 3e kl. bij het O. W. L. O., Fuchsiastraat 53, Den Haag; A. B. W. Schaeffer, tijd. wnd. referendaris bij het hoofdkantoor der In- en Uitvoer en Accijnzen, Roosveldstraat 70, Haarlem, (met pensioen); Th. H. Dragt, onderwijzer 1e kl. bij het O. W. L. O., Oranjelaan 26, Dordrecht, (met pensioen).

Met Pensioen.

C. Dimonti, commies P. T. T.-dienst, Columbusstraat 104, Den Haag.

Financieele Berichten.

**Opgave van de Ned. Ind. Handelsbank N. V.,
Kantoor Den Haag**

Slofkoersen op Maandag 28 April 1930:

	Verkoop:
Londen	12.08 ^{1/16}
Berlijn	59.33 ^{1/2}
Parijs	9.75%
Brussel	34.71
Zürich	48.18
Madrid	30.95
Milaan	13.03
Weenen	35.07

Mutatiestaat van 23 tot 30 April '30

Nieuwe leden:	Geïntroduceerd door:
F. J. Stuurman, Heemstede, Laan van Bloemenhove 1. f 5.—	den heer J. A. van Zutphen jr. te Bussum.
Jhr. E. P. van der Wijck, Den Haag, Balistraat 71. f 5.—	den heer J. Breukink te Den Haag.
Mejuffrouw H. A. G. van der Held, Den Haag, Groenhovenstraat 6. f 5.—	den heer W. J. C. Kruseman te Den Haag.
G. A. Tiesing, Uitgever, Den Haag, Vogelkersstraat 48. f 5.—	Eigen aanmelding.
J. de Vries, Hoofdadministrateur Burgerlijk Ambtenaar bij den Magazijnendienst der Intendance N.-I. Den Haag, van Boetzelaerlaan 67. f 5.—	Secretaris Afd. Groningen.
J. Soer, Theol. Cand. Den Haag, Jan Hendrikstraat 78. f 5.—	Secretaris Afd. 't Gooi.
J. Oltmans, Groningen, Taco Mesdagplein 10. f 5.—	
D. van Vuure, Hilversum, 's-Gravelandscheweg 19. f 5.—	
P. Asselbergs, Res. Kapitein Inf., Bergen-op-Zoom, Molstraat 20. f 5.—	Afdeulingsbestuur Bergen-op-Zoom.
H. W. Goossen, Kunsthandel, Bergen-op-Zoom, Fortuinstraat 9. f 5.—	
J. van der Kreek, Boekhandel, Bergen-op-Zoom, Lieve Vrouwenstraat 12. f 5.—	

Afschrijvingen:
D. Hasselaer, Oud-Majoor der Intendance N. I. L. Den Haag, van Swietenstr. 85 (overleden).
S. G. Ginsel, Gezaghebber van de Karimoon Djawa eil. Japara.

Adresveranderingen:
Dr. J. A. Schagen van Leeuwen, van: Haarlem, Westerhoutstr. 5, naar: Heemstede, Heemstedesche Dreef 250.
Mevrouw IJ. van Goor—Dumans, van: Hilversum, 's-Gravelandsche Weg 90, naar: Den Haag, van Boetzelaerlaan 67. f 5.—
J. L. Neuteboom, Directeur Kweekschool, van: Hilversum, Sterrelaan 25, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.
D. H. Ooms, Onderwijzer Mulo, van: Hengelo, Grensweg 2 l. 38 l. naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.
A. de Vries, Gedipl. Gezaghebber 1ste kl. B.B., van: Amersfoort, Jac. Catslaan 14, naar: Weltevreden, Dept. B.B.
G. L. M. H. Higly, Majoor der Art., van: Bergen-op-Zoom, naar: Utrecht. f 5.—
Mejuffrouw A. C. J. de Roo, van: Utrecht, Buys Ballotstraat 9 bis, naar: Hotel Regis te Clarence.
J. J. Bruins, van: Warffum (Gr.), naar: Pieterburen (Gr.).
K. Having van: Groningen, Tuinbouwstraat 32a, naar Oldekerk (Gr.).
R. J. Kahrel, van: villa Hooge Kamp te Haren, naar: Groningen, Zuiderpark 6.
G. Elink, Schuurman, Velp (G.), van: „Huize ter Hooge”, Schoonerbergsingel 26, naar: „Huize in de Weide”, Hoofdstraat 23.
Mr. J. H. Heslinga, van: Paramaribo, naar: Velp (G.) van Pallandtstr. 3, p.a. Mr. P. F. Abbink Spaik. f 5.— (contributie '30 reeds voldaan).
G. Meijer, Nijmegen, van: Jan van Goyenstr. 9, naar: Oude Heesche laan 255.
Ir. G. van Bommel, Oud-Hoofdingenieur B. O. W. Den Haag, van: Bezuidenhoutsche Weg 249, naar: Stadhouderslaan 10.
Mevrouw de Weduwe J. G. Goethals—Reerink, Den Haag, Sweelinckplein, van: 73, naar: 69.
Mevrouw de Weduwe C. Z. Haak—Palm, Den Haag, van Joan Maetsuyckerstr. 37, naar: Laan v. Meerdervoort 601.
E. A. E. Kalshoven, Gep. Indisch Hoofdambtenaar, Den Haag, van: Columbusstr. 96, naar: Flatgebouw Reinkenstraat 2. E.
J. Kilian, Oud-Administrateur s.f. „Brangkal”, Den Haag, van: Jan van Nassaustr. 90, naar: Jozef Israëlsplein 4.
A. Kooman, Inspecteur Nillmij, Den Haag, van: Fuchsiastr. 158, naar: Tomatenstraat 125.
Mejuffrouw E. Razoux Kühr, Gep. Onderwijzeres 1e klas N.-I. Den Haag, Columbusstr. van: 234, naar 128.
Mevrouw de Weduwe H. J. Scholte, Den Haag, van: Bachmanstr. 4, naar: Laan van Meerdervoort 131.
Mevrouw A. B. Swaan—Buddingh, Den Haag, van: Aert v. d. Goesstr. 31, naar: Thomsonlaan 45.
A. A. F. Vogelpoel, Ass.-Resident, m.v., Den Haag, van: Laan v. Meerdervoort 215, naar: Obrechtstraat 137.
L. C. F. Polderman, Oud O.-I. Hoofdambtenaar, van: Hotel de Londres, Montreux naar: Scheveningen, Leuvensche Straat 77. f 5.—
P. A. Emanuel, controleur 1ste Klasse B.B. van: Telok-Betong, naar: Den Haag, van Weede van Dijkveldstraat 37. f 5.—
W. Ruinen, Oud-Majoor tit. N.-I. L., van: Ambon, naar: Den Haag, Antonie Heinsiusstr. 63. f 5.—
H. H. de Cock, Resident, van: Den Haag, Vivienstraat 98, naar: Weltevreden, Dep. van B. B.
Ir. L. Houwink, Oud Hoofd Mijnwezen in N.-I., Den Haag, van: Stadhoudersplein 106, naar: Beeklaan 424.
J. M. W. Broekhuizen, Architect, Arnhem, van: Apeldoornsche Weg 164, naar: Adama van Scheltemastraat 7. (tijdelijk).
J. Brouerius van Nidek, van: Arnhem: Parkstr. 21, naar: Velp (G.) de Ruyterlaan 3a.
J. D. Bodemeijer, Amsterdam, van: Okeghemstr. 8, naar: Rubensstraat 50 huis.
D. H. Horn, Heemstede, van: Postlaan 26, naar: Valkenburgerstraat 15.
Mevrouw P. Prins—Driessen, Heemstede, van: Heemstedesche Dreef 265, naar: Jan van Goyenstraat 5.
L. J. C. Bakker, Inspecteur v. d. Arbeid, thans te Tjoeroep (Benkoelen).
K. Bos, Architect, thans: Malang, Roomsche Kerkstraat 1, Paviljoen.
M. Kruyt, Landmeter b. h. Kadaster, thans te Bandoeng, Goentoorlaan 7.
J. L. Weijs, thans te Malang, Maetsuyckerstraat 4.